

SLOVENSKI NAROD.

Štala vsak dan zvečer, izimši nedejše in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vsako leto 24 K, za četrt leta 6 K, za eden mesec 2 K 90 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za eden mesec 2 K. Kdor hoče sam pošt, velja za celo leto 24 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 90 h, za eden mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor je naša poština. — Na naročbo brez istodobne splošljatve naročnine se ne odira. — Za ostanila plačuje se od petertostopne petlit-vrata po 12 h, če se ostanilo enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopolni naj se svoloč frankovat. — Rokopisi se ne vračajo. — Uradništvo in upravništvo je na Kongresnem trgu št. 12. — Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, ostanila t. j. administrativne stvari. — Vhod v uradništvo je v Vagove ulice št. 2, vhod v upravništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Javni shod v Kamniku dne 14. novembra.

Iz Kamnika, 15. novembra.

Obče je znano, da si hoče klerikalna stranka v našem mestu z vsjo strastjo in z vsemi, le njej pristopnimi sredstvi pridobiti nekaj volilcev — in zadostoval bi malo številce! — da z njihovimi glasovi od vzame pri prihodnjih volitvah narodno-napredni stranki deželni in državnozbornski mandat dr. Ferjančiča. V to svrhu se je uprizorila v najnovejši dobi od klerikalcev silna in premetena agitacija. Oni so kupili Bahovčeve hiše. Iz katerega fonda je vzeti denar za to, se ne ve, ve se pa, da so udje klerikalnih društev večinoma le revni hlapci in dekle. Tjakaj so preselili svoj katoliški dom, a priimek katoliški so zavrgli in krstili svoje pribeževališče brez vse pravice »Kamniški dom«. To je slepilo za nevedne in nerazsodne ljudi. Tamkaj prirejejo različne zabave in po zimi jim slede še katoliški plesi. Zunaj na pročelju hiše razpostavili so podobno našega Zveličarja, a notri se bodo vrteli klerikalni parčki v slastnem objemu. Prav klerikalno! Čeprav ni mislili, da bi se značajni možje radi klerikalnih mahinacij izneverili narodno-naprednim načelom, vendar je zelo treba, da se naša stranka za naše mesto prav živo zanima. Mi moramo napredovati! Javni shod, katerega je naletelo našega poslanca dr. Ferjančiča sklicalo na včerajšnji večer politično in gospodarsko društvo »Zora« v veliko dvorano narodne čitalnice v Kamniku, je donesel dokaz, da še stoji boljši del našega meščanstva v taboru narodno-napredne stranke. Sedlo se je blizo 100 društvenikov in volilcev, ki so z napeto pozornostjo sledili stvarnemu in temeljitemu poročilu dr. Ferjančiča, ki je trajalo poldrugo uro. Mir in resnoba, po kojih se odkljujejo naša zborovanja, sta vladala ves čas med zborovalci, ki so vendar pri najmarkantnejših točkah poročila burno pritrjevali poročevalcu zlasti tudi, ko je omenil nevarni napad dr. Žilindre na njegovo osebo štast.

Shod je otvoril kamniški župan Josip Močnik s primernim podražvom in nato podelil besedo poslancu dr. Ferjančiču, ki je govoril nekako tako-le:

Prišel sem, da vam poročam o razmerah v državnem in deželnem zboru, o razmerah pravim, ker o delovanju se skoro govoriti ne more, glede deželnega zbora celo ne, glede državnega zbora samo v omejenem smislu. Obstrukcija je tu in tam, to pravi, zavira se redno delo. V državnem zboru trajajo te razmere že celih 6 let; v tej dolgi dobi prišle so na razpravo samo tiste stvari, katere so dopustile stranke, ki so ravno obstruirale. Tako živimo v celoten nenaravnih političnih in gospodarskih razmerah in nič ne kaže, da bi se hotele te razmere kmalo gladiti in vravnati.

Od prvega početka obstrukcije državnem zboru stoji v ospredju njih političnih vprašanj negotba z Ogrsko, — vprašanje največje gospodarske važnosti, ki globoko sega

v grotne interese obeh državnih polovic, kakor tudi v interese vsake posamezne dežele. To vprašanje bi se bilo moralo razpravljati iz zgolj gospodarskega pogleda. Stranke so se pa postavile na politično stališče in so bile za negotbo, če jim je bila vlada po godu, bile so pa proti negotbi, če jim vlada ni vgajala. Tako se je to vprašanje popolnoma zmedlo. Nemci, ki so pod Thun Kaizlovo vlado besneli proti negotbi, so se ogreli za isto, če ne še slabšo negotbo pod Körberjem, kar je najzanesljivejši znak, da jim je Körberjeva vlada po godu. Da se niso razmere na Ogrskem tako razvile, kakršne so danes, bi bili Nemci brez obotavljanja segli po negotbi, kakor sta jo dohnali obe vladi na starega leta dan; — z ozirom na danšnje razmere se pa ne more reči, kakšno osodo doživi ta negotba. V državnozbornskih odsekih je negotba toliko, kakor dognana. Odseka sta marsikatero spremembe predlagala, toda ogrska vlada je izjavila, da ne privoli v nikake spremembe. In tako se bode ta negotba sprejela nespremenjena, to je v tisti obliki, kakor sta jo dognali vladi iz zgolj političnih in gospodarskih ozirov, ali se pa sploh ne bode sprejela. Danes ni več vprašanje o večjih ali manjših ugodnostih ene ali druge državne polovice pri negotbi, ampak o negotbi v celoti. Od vseh strani se razlega klic po ločitvi od Ogrske. Razmere na Ogrskem so postale take, da vsacega avstrijskega patrijota navdaja skrb za bodočnost te starodavne monarhije. Obstrukcija na Ogrskem je izsilila za ogrsko armado nečuvne uspehe. Madjarski armadi naj zapovedujejo samo madjarski oficirji, vzgobjeni na madjarskih učiliščih in prepojeni z madjarskim duhom, to je uspeh ogrske obstrukcije. Ko se to dožene in zadobi madjarski parlament tudi še besedo glede armade v tistih ozirih, kateri so dosedaj po ustavi pridržani edino le kroni, potem bode imela Avstrija skupno armado samo po imenu, dejansko pa bode ta armada na razpolaganje samo za madjarske interese, ne pa tudi za skupne, in Avstrija je nehala biti velevlast. V čletni dobi naše obstrukcije se je samo enkrat razpravljajl državni proračun. Posvetovanje proračuna in sicer najprej v odseku, potem pa v zbornici je pa tisto mesto, kjer se morejo razpravljati in naglašati razne potrebe in težave. Vsled obstrukcije pa si daje vlada po znanem § 14. proračun po tem paragrafu ukrepa tudi druge reči, ne oziraje se na državni zbor. To, da se ne razpravljajl proračun, nam je v največjo kvar. Odvzeta nam je tako prilika na pristojnem mestu povzdigniti svoj glas proti krivicam, ki se nam gode, in teh je nebroj. Naši sovražniki to dobro vedo in izkoriščajo proti nam. V zadnjem času razburjajo posebno dogodki pri koroških sodiščih slovensko javnost. Ne bom opisoval slučajev, čitali ste jih v časopisih. Samo toliko naj omenim, da je tam prepovedana slovenska beseda za slovenskega domačina, obravnave se prelagajo, ker sodniki niso zmožni slovenščine, in odvetnik, ki se

ne pokori krivični prepovedi, govori slovenski, se kaznuje z ukori, nalagajo se mu stroški preloženih obravnjav in slovenskim strankam se ukazuje, da si izberejo nemške odvetnike. Govori se, da eksistira tajni ukaz, kateri veleva koroškim sodiščem tako postopati. Meni se zdi to neverjetno, ker si ne morem misliti, da bi ravno pravosodna oblastva, ki so v prvi vrsti poklicana izvrševati zakone in deliti pravico, zakonom in pravičnosti tako bila v obraz. Sicer pa v državi, kjer si vlada postavi brezumno načelo, da ne dovoli eni narodnosti nič, česar ne dopusti nasprotna narodnost, je vse mogoče in mi hočem na pristojnem mestu vprašati, kaj je s tem ukazom in ali se morda proti nam Slovincem in v prvi vrsti koroškim Slovincem tako postopa v kompenzaciji za usluge vladi od strani nemških strank.

Vprašati hočemo, ali so Slovinci na Koroškem, po številu nad 100.000 duš, brezpravni, — ali veljajo za nje temeljni in drugi zakoni in naredbe ali ne? Dvignil se je celi oficijelni Korotan, da to krivico, nemarnost in naravnost drzovitost brani! Toda temu nemškemu šovinizmu bi se ne čudili toliko, če bi bil dotični slovenski odvetnik celo kaj novega vpeljal. To pa ni tako. Koroška sodišča, katera imajo opraviti s Slovinci, že celo vrsto let, poslušajo s Slovinci vsaj deloma v slovenskem jeziku. Da je tak krik sedaj mogoč, imamo pripisovati političnim razmeram, ki pospešujejo, da tem brezobzirnejše postopa birokratizem proti nam. Take razmere so se razvile na tihem. Koroški Slovinci vsled mladnosti, provzročeni s tem, da se bratijo z nemškimi klerikalci, niso imeli odporne sile in sedaj se zgražamo nad rezultati, ki jih vidimo v svoji nagoti. Kako se pa tudi dela. V Mariboru in Celju obstojajo takozvani slovenski kurzi za nemške avskultante. Tisti, ki so jih ustanovili, pravijo, da imajo ti kurzi namen, jezikovno vzgojiti potrebni naraščaj v sodstvu, v istini se pa stremi po ponemčenju sodstva na Štajerskem in Koroškem. Frekvenciantom se plačuje nagrada 200 K. Kurzi trajajo šest mesecev in v tej dobi se hoče smoter namreč priučene slovenščine za rabo pri sodišču doseči! Kaj je posledica? V Celju in Mariboru je vse polno nemških avskultantov, veliko več, kakor jih morejo rabiti, slovenskih pa je malo. Slovinci so z delom preobloženi, in ker niso ali nič ali slabše plačani, kakor nemški, se jim poklic pristudi in ga zapuste, ali pa če vstrajajo, jih dajo na Kranjsko, da nikdar več ne pridejo v svojo ožjo domovino. Imamo vzgledov vse polno. Če se hoče dobiti sposobni sodni naraščaj, naj se nagrade dajo slovenskim avskultantom, s tem bi se jih privabilo v obilici v sodno službo. Tako pa ostajajo sodniška mesta kurzovcem, naplnjenim od nemškega duha, nevednim jezika slovenskega prebivalstva in tako se porajajo razmere, kakor so se v zadnjem času razkrile v Velikovu, Rožku in Celovcu. Ti slovenski kurzi so tako frivolna in rafinirana iznajdba proti nam, da se morajo dvigniti sloven-

ski poslanci in se poprijeti najskrajnejših sredstev, da se jim stori konec in tem nečlovekim razmeram v vzgoji sodnega naraščaja.

Vkljub obstrukciji smo se pečali v državnem zboru z vprašanjem, silno važnim za nas, namreč z jugoslovansko univerzo v Ljubljani. Osobito je bilo to pri dveh prilikah, leta 1898, ko so se vsled prevzetnosti nemških dijakov vršili izgedri proti našim dijakom v Gradcu, in leta 1901, ko je bilo to vprašanje sproženo po izgedrih na vseučilišču v Inomostu in je vlada obljubila Italijanom samostojno univerzo. Če hoče vlada poskrbeti za 600.000 Italijanov univerzo, nimamo nič proti temu, a dovoliti mora potem temveč univerzo za nad 2 milijona tostranskih Jugoslovancev, ki dosejaj ne uživajo nikake vseučiliščne izobrazbe v svojem jeziku in sploh od Gradca do Kotora nimajo vseučilišča tudi ne v tujem jeziku. Naše stališče glede italijanske univerze je to: Vlada naj gleda, kaj bode s trumami absolventov italijanske univerze in da ne bode istih potikala po slovanskih pokrajinah. Vlada naj pa tudi a limine zavrne zahtevo, da se napravi italijanska univerza v Trstu, ali Gorici, ali sploh kje na Primorskem ali v Dalmaciji. Če vlada pozna in uvažuje razmere, kakršne se tako pogosto kažejo na Primorskem, osobito v Trstu, — in kakor je videti iz Körberjevega opomina na tržaškega župana, da mora država zahtevati zvestobo od Trsta, za kateri žrtvuje neštete milijone, so ji te razmere znane, — tedaj mora opustiti misel, v teh po veliki večini slovanskih deželah ustanoviti italijansko univerzo. Irredentovskega življa je tu povsod zadosti, in ni treba, da se isti še z najnevarnejšim elementom, to je vseučilišnim dijaštvom pomnoži.

H koncu svojega poročila o državnem zboru, naj se z nekoliko besedami dotaknem za Kamnik važnega železniškega vprašanja. Dvakrat sem imel priliko v zbornici govoriti v prilog te železnice, a vrhu tega sem se trudil pri odločilnih faktorjih v družbi s spodnje štajerskim poslancem vitezmom Berksom, da se zagotovi ta železnična proga tako, da bode Kamnik tudi na sever zvezan z železnico. Najin trud ni bil brez vspeha, pripravila sva železniško ministrstvo do tega, da je ukrenilo trasiranje te železnice na Kamnik s stransko progovo v Gornjigrad. S tem je storjen prvi in najpotrebnejši korak, mirovali ne bomo, da temu sledijo tudi drugi koraki in da se ta železnica čimprej zagotovi in zgradi.

Na to se omejim glede državnega zbora ter preidem na razmere v deželnem zboru.

Se manj kakor v državnem zboru je mogoče govoriti o kakem delu v deželnem zboru. Deželni zbor je že dobre dve leti izvoljen, prišel je tudi že trikrat skupaj, a storil ni nič. Klerikalci so na vse pretege delali, da bi pri zadnjih volitvah dobili abolutno večino v deželnem zboru. To jim je pa izpodletelo in ker nimajo večine v zbornici, je tudi nimajo v deželnem odboru. To jih hudo peče. Svoji srditosti so dali duška že precej v prvi seji novoga deželnega zbora,

to je 30. decembra 1901. A ker se je sešel deželni zbor samo za en dan, da dovoli proračunski provizorji, so se klerikalci zdržali hrupa in so samo izjavili, da hočejo še počakati s skrajnimi konsekvencami. A ko je bil potem deželni zbor sklican na 21. dan junija 1902, so precej v prvo sejo prinesli celo kopo nujnih predlogov in so tako zagradili dnevni red. Vsako delo deželnega zbora je bilo tako zabranjeno. Kaj je nujni predlog? Nujni predlog po opravljenem redu ne potrebuje posebnih lastnosti. Vsak navadni predlog je lahko nujni predlog, ni treba drugzega, kakor da se ga tako imenuje. Vse delo zbornice mora pa čakati, dokler nujni predlog ni rešen. Mi nismo vedeli, kaj hočejo z nujnimi predlogi. A povedalo se nam je, da hočejo imeti njih število v zbornici primerno številu mandatorov v odsekih in če v to privolimo, se nam je od nekaterih članov zahtevalo, da umaknejo svoje nujne predloge. Mi smo bili precej pripravljeni in smo jim tudi dali več mandatov v odsekih, kakor jih je imela ena ali druga stranka. S tem smo jim odvezli to pretvezo za obstrukcijo. Treba jim je bilo iskati druge. To so iz trte izvili. Poslanec Hribar je zavrčal neka izvajanja dr. Susteršiča govoreč o volilni reformi in je rekel, da smo tudi mi za volilno pravico na najširši podlagi, a da se nam mora dati poroštvo, da bodo volitve tudi v resnici proste, a dokler duhovščina celo prižnico in spovednico zlorablja v politične namene in tam ljudstvo haranguira, nimamo tega poroštva. Te besede so provzročile nečlovek hrup pri klerikalcih. Začeli so nepopisno razgrajati, biti s knjigami ob mize, piskati, ropotati z ropotuljami, z bobnom itd. Ko tega ni hotelo biti konec, se je seja zaključila. Dne 23. junija smo prišli v drugo in zadnjo sejo tistega zasedanja. V tej seji sem bil jaz prisiljen nanašati se na neki napad od dr. Susteršiča iz prejšnje seje, s katerim mi je očitail, da sem si imenovanje višjesodnim svetnikom na Dunaju na stroške ljudstva pribesčil. Tako očitiranje ni smelo ostati nezavrjeno. Konstatiral sem samo, da nisem beračil in mi tega ni bilo treba, ker sem bil imenovan niš prej in niš poslej, kakor ko je prišla vrsta name. To očitanje je združil z napadom na nar.-napredno stranko, češ, taka je, take ljudi ima med seboj. Nato sem mu odgovoril, da človek, ki ima afero z žlindro na vesti, nima pravice komu drugemu kaj očitati. To je provzročilo pri klerikalcih tak hrup, nastal je v zbornici tak vihar, da je deželni glavar zaključil sejo in smo par dni pozneje izvedeli, da je deželni zbor zaključan. Tako je bilo po dveh sejah, kakor sem jih opisail, deželnozborsko zasedanje zaključeno, zasedanje, ki je bilo namenjeno za kakih šest tednov, v katerem bi se bil imel rešiti proračun in vse, kar spada v redno zasedanje deželnega zbora.

Trajalo je od tedaj do letos 22. septembra, da se je zopet sklical deželni zbor. Med tem časom so se vršila pogajanja med strankami s posredovanjem vlade. Naenkrat je buknil na površje predlog ali bi se ne dala poravnati navskrižja z volilno reformo. Potrebe za volilno

reformo nismo nikdar pripoznali, a ker smo se nađejali, da volilna reforma v zmernih mejah, čepav pri današnjih razmerah na škodo narodno-napredne stranke, vtegne ublažiti razmere in omogočiti redno delo v deželnem zboru, smo se spustili v posvetovanje ter smo tudi izjavili, da privolimo v preosnovi v zmernih mejah (pomnožitev za 4 mandate, in sicer po 1 za Gorenjsko, Notranjsko in Dolenjsko in 1 za mesto Ljubljano), če se razdelijo tudi tisti volilni okraji, ki sedaj volijo po dva in več poslancev, tako da bode v vsakem volilnem okraju samo po en poslanec, a vse to pod pogojem, da se klerikalci odpovedo obstrukciji vsaj za eno leto, ker je vendar nesmisel, da bi se mirno posvetovala in dognala volilna reforma v odseku, če vlada v zbornici vojska in obstrukcija z vsemi razburljivimi prizori, potem pa nam tudi ni dopuščala čast, da bi si dali izsiliti volilno reformo pod pritiskom in tako nekako pod Damoklejevimi mečem obstrukcije, — in končno nismo nikdar priznali, da je volilna reforma nujna in še manj pa tako nujna, da bi morala vse stati in čakati, da bi morala dežela in prebivalstvo gmotno škodo in veliko škodo trpeti, dokler se ta reforma ne izvrši.

Klerikalci so se pa postavili na stališče, da hočejo imeti za splošno kurijo 7, pozneje 6 mandatov in deželnega odbornika iz te kurije; o naši zahtevi, da opuste obstrukcijo, pa niso hoteli nič vedeti, mislili so torej v istini, da nas prisilijo z obstrukcijo, da privolimo v njim ugodno volilno reformo. Da je to smešno, naravnost predržno, mi ni treba še dalje dokazovati. Z ozirom na to so se pogajanja razbila in mi smo pri vladi zahtevali, da se ne oziraje se na klerikalno obstrukcijo, skliče deželni zbor tistokrat, ko se bodo sklicali drugi deželni zbori, klerikalci naj vganjajo obstrukcijo, če hočejo, na svojo odgovornost, a vpraševati jih ni treba, ali naj se deželni zbor skliče ali ne, mi deželnega zbora od milosti klerikalcev ne maramo. Tako se je tudi zgodilo in deželni zbor kranjski je bil sklican z drugimi deželnimi zbori vred, kakor sem že rekel, na 22. septembra t. l.

Kake taktike se hočejo klerikalci poslužiti v tem zasedanju, tega nismo vedeli, edini smo pa bili v tem, da se vsega zdržimo, kar bi utegnulo dati povod klerikalni obstrukciji, ali ji vsaj služiti za pretvezo.

Klerikalci so pa v prvi seji izročili celo vrsto nujnih predlogov in so tako zagradili dnevi red ter pokazali, da hočejo obstruirati. Toda to nas ni motilo, saj nujni predlogi se lahko umaknejo, smo si mislili in tudi pričakovali, da se umaknejo, če pokažemo, da v vsakem oziru vpoštevamo manjšino. Volili so se torej v soglasju vseh strank odseki in katoliško narodni klub je dobil največ mandatov in dr. Šusteršič sam je naznanjal sporazumno določene odsekove člane. Če se pomisli, da so bile volitve v odseke pred poldrugim letom pretveza za obstrukcijo, smo dokazali sedaj klerikalni manjšini na jasni način, da nikakor nečemo vporabljeni svoje večine proti manjšini. Ne samo to, v najvažnejšem odseku, v finančnem, smo volili klerikalnega člana, in sicer dr. Šusteršiča samega za načelnika. Potem je prišel na razpravo prvi nujni predlog zaradi volilne preosnove. Tudi tu smo klerikalcem ugodili, smo glasovali za nujnost, in da se izvoli ustavni odsek, da razpravlja o volilni preosnovi in v svoji vstrežljivosti smo šli tako daleč, da smo celo v tem odseku volili klerikalnega načelnika. — Dalje se pač s spravljenostjo ne more iti in ni je primere v nobenem avstrijskem deželnem zboru, kjer bi večina tolike ugodnosti izkazovala manjšini. A v kljub vsemu temu klerikalna stranka vendar ni hotela nič vedeti o tem, da bi umaknila nujne predloge in se sploh podala z nami na redno in nujno

delo deželnega zbora. Ona je marveč takoj slorabila našo vstrežljivost, da je dala odkazati izvoljenim odsekom več peticij in nekoliko predlogov in tako posebno onega, da se odkaže 100.000 kron deželnemu odboru za razdelitev po ujmah poškodovanim. Ta predlog, za čigar nujnost smo tudi mi glasovali, pa kaže zvijačnost klerikalne stranke v celi nagoti. Klerikalci so mislili, tako popularnemu predlogu se vendar ne more niko ustavljati. Istina, večina se mu tudi ni ustavljala, a je zahtevala, da se ta predlog obravnava pri deželnem proračunu, kjer je uvaževati izdatke in dohodke in se vidi, kako dežela s svojimi financami stoji in odkod vzame v ta namen dodeljenih 100.000 K, ker nezmisel je, odkazovati svote, če se ne ve, odkod se denar vzame. Proračun bi bil pa lahko precej prišel na obravnavo, branili so to samo klerikalni nujni predlogi. — Prišel je skupaj tudi ustavni odsek, da se posvetoje o volilni preosnovi. Mislili smo, da se nam razloži tu podrobno in prinese načrt, kakšna naj bode volilna preosnova, a tega od članov katoliško-narodne stranke nismo čuli, čuli smo samo, da zahtevajo v novi kuriji 6 mandatov in deželnega odbornika iz te kurije. Mi smo se v kljub temu spustili v razgovor pred vsem zopet povdarjajoč, da ne smatramo volilne reforme ne za potrebno ne za nujno, da se pa hočemo podati v posvetovanja o tem predmetu; ne samo to, hočemo tudi posepeševati delo in skrbeti, da se pride do vsepeha. Celó toliko so naši govorniki povdarjali, da se vtegne večina pridobiti, da se vsrtviri ta kurija s 4 mandati, 6 mandatov pa od klanjamo, ker to bi se pravilo pri obstoječih razmerah za vedno izročiti klerikalni stranki absolutno večino v deželnem zboru in odboru, sebe pa obsoditi na brezvplivnost v deželi. Svoj protipredlog smo vzdrževali pa samo pod pogojem, da se razdeli sedanji volilni okrajji tam, kjer se sedaj volita po dva ali več poslancev. — Ker ne gre vzdržavati v kmetski kuriji sedanjih velikih okrajjev zraven onih volilnih okrajjev, ki bi jih imela splošna kurija, dalje pa tudi, da se ustavi obstrukcija v zbornici, ker se vendar ne more pričakovati uspešnega dela v odseku, če vlada v zbornici obstrukcijski boj, ki bi vsekako vznemirljivo vplival na delo v odseku, vrhu tega si pa ne damo vsiljevati volilne preosnove pod pritiskom obstrukcije. Ker so pa klerikalci temu nasproti izjavili, da obstrukcije ne opustijo, je bil konec besedi, mi nismo imeli nič več opraviti v ustavnem odseku in tudi nismo šli več tja. No sedaj pa nas hočejo klerikalci kaznovati. Na shodu v Cerknici so vesoljnemu svetu naznanili, da njih ponudba nič več ne velja, da se več ne zadovoljuje s splošno skupino, ampak da bodo tudi zahtevali pomnoženje v kmečki skupini od 16 vsaj na 20 mandatov in da tudi v splošni skupini zahtevajo več mandatov, kakor so doslej zahtevali. Jaz pa pravim, dr. Šusteršič bi bil tistim možancem, ki so ga poslušali v Cerknici, še bolj imponiral, ko bi bil rekel, da bodo zahtevali kar 40 ali 60 mandatov za kmetsko in okoli toliko tudi za splošno kurijo. Nam pa je prav, da klerikalci tako hočejo, se vsaj tudi nam ni treba več držati naše ponudbe.

Čas je potekal, v zbornici se je vršila obstrukcija z nujnimi predlogi. Pa menda niso bili vsi predlagatelji kos vtemeljevati jih, zato so si izmislili nov način obstruiranja. Porabili so neko knjigo z več kakor 400 stranmi in jo dali čitati v obliki interpelacije. Da so porabili ravno to knjigo, kaže, da so klerikalci sposobni teptati vsako, še tako vzvišeno stvar, da zadostijo svojemu pohlepu po gospodstvu. Ta knjiga spisana z veliko pridnostjo od dveh mladih in nadarjenih pisateljev, je posvečena v zvišenem vprašanju o slovenski univerzi. To

knjigo, slorabljeni v obstrukcijske namene, se pravi profanirati sploh vseučiliško vprašanje. To so občutila tudi slovenska akademična društva in so izjavila svojo ogorčenost nad tem. Da so obstrukcionisti s tem činom posegli v avtorske in izdajateljeve pravice, zaradi česar jih leti lahko na odgovor pozovejo in da je ta čin vrhu tega črna ne hvaležnost dr. Šusteršiča samega, ki je po žilindri v državni zbornici nemogoč postal, a ravno z vseučiliškim vprašanjem se potem v zbornici nekoliko rehabilitiral, nočem dalje razpravljati. Ta knjiga se je pričela čitati, zanimanja zato ni bilo ne pri poslancih, ne na galeriji in listi bi o sejah deželnega zbora kar nič ne imeli poročati, če bi se bilo kar naprej v vsaki seji čitalo. To pa obstrukcionistom ni bilo prav; ta interpelacija je bila skala, katero so zavalili pred lavnico deželnega zbora in ta ovira je bila tolika, da bi jo moralo videti oko najbolj omejenega klerikalnega volilca. To jim je bilo mučno in zato so si izmislili zopet nekaj novega in so, — pač silno nerodno — nastavili nam past. Predlagali so, da za hip umaknejo svoje nujne predloge, da se odkažejo vse na dnevnem redu stoječe stvari odsekom, in tiste, ki bodo odgovarjale ljudski koristi, se bodo smele tudi v zbornici razpravljati, ne da bi jim oni delali ovire. Če bi se bili mi podalivto, bi bili naravnost izdali svojo stranko. Kaj bi bil nasledek tega postopanja? V zbornici obstrukcija s popularnimi nujnimi predlogi, — to bi se videlo na daleč, — v odsekih delo in posvetovanje, ki bi pa na zunaj ne bilo videti, vrhu tega bi bilo od volje klerikalcev odvisno, da se razpravljajo v zbornici samo tiste reči, ki so njim po volji, vsem drugim bi se postavila nasproti obstrukcija. Tako bi bila večina kapitalurala pred obstruirajočo manjšino. Vrhu tega bi pa sklepi ne imeli nikake praktične veljave, šlo bi gotovo za take stvari, pri katerih bi bilo treba deželi globoko v žep seči, ta bi pa tega storiti ne mogla, če nima proračuna in če ne ve, kje denar vzeti, za vse te svote, katere bi se ji natvezile po klerikalnih naklepih. — S tem, da smo odbili ta, kakor pravim precej neroden naklep klerikalcev, je bilo v deželnem zboru vsega konec, o kakem delu ni bilo več govora, deželni zbor je imel še par formalnih sej, katere so klerikalci izpolnili s škandali, dokler je vlada dne 6. novembra vsemu koniec storila s tem, da je deželni zbor zaključila.

Tako je minilo to tretje zasedanje deželnega zbora popolnoma brezplodno, brez vsakega koristnega dela.

Deželi je s tem zasedanjem narastlo stroškov za deželni zbor 25.000 kron. A druge škode, katere je povzročila klerikalna obstrukcija deželi, pa štejejo na sto in stotisoče. Ga ni skoraj kraja po deželi, kateri bi ne občutili škode, da deželni zbor po volji klerikalcev ne more delovati. Neskončno bi bilo, če bi hotel naštevati te škode, zato pa samo nekoliko v ilustracijo. Sestavil se je n. pr. načrt o potrebnih melioracijskih delih v deželi, o uravnavi rek, odvajanja vod, o preskrbljevanju z vodo itd. Ker dobijo severne dežele neštete milijone za vodne ceste (kanale), je vlada sama pozvala južne dežele naj sestavijo programe svojih melioracij, da dobijo nekoliko v kompenzacijo s severnimi deželami. Kar je v deželi potrebnega, vse je tam navedeno, stroški so proračunjeni na okoli 15 milijonov kron in skoraj polovico tega prispeva država. Vse to je vstavljeno, ker mnogo načrtov je, ki se ne morejo izvršiti, ker ni tehnikov in ena poglavitnih točk deželnega zbora je imela biti nova organizacija stavbnega urada. Drugi načrti, kakor močvirje, za kar ima država milijone pripravljene, vodovodi, rešimo oni v Kranju, za kar je od države okoli 300.000 K na razpolago,

in brez števila drugih, pa se niso mogli zaradi obstrukcije končno rešiti v deželnem zboru. Če se vse to vpoštevava, se mora reči, da je bila klerikalna obstrukcija naravnost zločinaška igra s potrebami in koristjo dežele in prebivalstva. Kako so pa metali klerikalci s svojimi nujnimi predlogi javnosti pesek v oči? En nujni predlog je bil tudi, — omenjam ga posebej, ker zadeva ravno ta okraj, — za vravnavo Bistrice. Pogledajte, vtegne kdo reči, kako nujno je bilo to vprašanje razpravljati! Če se pa pomisli, da vravnavo Bistrice je predlagal deželni odbor že pred 1½ letom in to poročilo samo zaradi klerikalne obstrukcije ni moglo priti na obravnavo, se vidi ves klerikalni humbug z nujnimi predlogi in obžalujem, da se je dal vanj zlorabiti poslanec Mejad. Ker že karakterizujem nujne predloge, naj označim še enega, ki postavlja naše klerikalstvo v pravo luč. Idrijski dekan M. Arko je vložil in vtemeljeval nujni predlog, da se pozove vlada, da učiteljem na idrijski šoli izboljša plačo. Ta zahteva je popolnoma vtemeljena. Vredba plač na tej šoli, ki jo vzdržuje erar, je silno potrebna. Ker že o tem govorim, se spominjam, da sem čital v nekem listu, da sem se jaz pri neki, ni rečeno kateri priložnosti izrazil, da idrijskim učiteljem ni treba višjih plač, da že itak imajo po 200 K več, kakor drugi učitelji. Temu nasproti povem, da je to popolnoma izmišljeno in da je nasprotno res, da sem pri vsaki priliki zagovarjal drugačno uredbo in zvišanje plač idrijskih učiteljev. A značilen je ta predlog za naše razmere. Klerikalci so zahtevali in nam priporočali, da glasujemo za ta predlog, »ker to deželo nič ne stane«. Toraj tam, kjer dežele nič ne stane, naj se plače zvišajo, tam pa, kjer bi morala dežela seči v žep, naj se pa plače ne zvišajo, z drugimi besedami plače kranjskih učiteljev naj pri starem ostanejo. Naše prepričanje pa je, da čeprav dežela ni v ugodnem finančnem položaju, bode morala sredstva najti, da učiteljske plače zboljša, če nočemo, da naše ljudsko šolstvo popolnoma propade. Vrhu tega zahteva pravičnost, da se delo odgojiteljev naše mladine boljše plača, kakor delo — uradnih slug. — To vprašanje, ki je imelo priti po inicijativi napredne stranke v tem zasedanju na obravnavo, je kakor vse drugo zabranjeno po klerikalni obstrukciji.

Taki so vspehi obstrukcije. Sicer pa svojih vspehov klerikalci niso veselili. Če se vzame njihov glasilo v roke in čita poročilo o nedeljškem shodu v Cerknici se prav vidi, kako jih po obstrukciji glava boli. Nevolja radi obstrukcije lotila se je tudi že slojev, ki imajo najmanj razuma za javne stvari, in iz teh slojev se poglavitno rekrutirajo klerikalni volilci. Da to nevoljo potlačijo, so hiteli poglavitni prireditelji obstrukcije med ljudstvo in treba je bilo na tak neslišni način lagati in nas, narodno-napredno stranko obrekovati, kakor se je tam zgodilo, da bi se ljudstvo preslepilo in pravega početja njih klerikalnih voditeljev ne videlo.

Nastane vprašanje, ali te krščanske može res tako peče, da en del ljudstva še nima volilne pravice? Kaj še, za absolutno večino v deželnem zboru in deželnem odboru jim je; to tudi danes že naravnost povedo. Ključne k deželni blagajni hočejo imeti in ti bi jim bili jako potrebni, da podprejo svojo gospodarsko organizacijo, hirajoče in propadajoče konsume, škofove zavode i. t. d. Lepa perspektiva zate, meščan in obrtnik!

To ljube smer vsemu klerikalnemu delovanju, nato so obrnjene vse njih težnje in če dobijo absolutno večino v deželnem zboru brez volilne preosnove, stavimo lahko, da se zanje ne bodo ogrevali, ker klerikalizem, kjer ima moč, je povsod nasproten demokratičnemu volilnemu pravu. — Ta smoter pa klerikalci zasledujejo z vsemi sredstvi, niso izbirčni, in lažljivost in zvijačnost so poglavitni znaki njih taktike. Obstrukcija je samo eno teh sredstev, z njo hočejo izsiliti razpust deželnega zbora, ker se nadejajo, da jim prinesejo nove

volitve zaželjeno večino. Ali je obstrukcija pravo sredstvo, ne vem, vsekako je dvorezen nož in lahko vreže tudi tistega, ki ga rabi. Deželni odbor red sedaj nima proračuna in poslovanje mu bode jako oteženo. Večkrat bode stal pred silno potrebo, da vkrene kake izdatke, za katere po deželnem redu nima pooblaščenja od deželnega zbora. V takih slučajih bode moral uvaževati, da je bila večina deželnega zbora pripravljena mu dati to pooblastilo, da ji je pa bilo to zabranjeno po silovitosti manjšine, toraj po nemoralnem, neustavnem in nezakonitem sredstvu.

Z lažjo in zvijačo poskušajo klerikalci odvrniti ljudstvo od nas. Ker jim obstrukcija preseda, lažejo, da mi obstruiramo. Pa to more zaleči samo pri najbolj zabutih njihovih volilcih. Najbolj pa jašejo našo zvezo z Nemci. O tej lažejo na nečuden način in jo pretiravajo, čeprav dobro vedo, kakšna je, — čeprav vedo, da so v taki dotiki sami stali z Nemci do l. 1895, in da je tista njih zveza z Nemci celo zahtevala in prouzročila to veliko in načelno važno narodno izgubo za nas, da Ljubljana danes nima samoslovenskih napisov. Tistikrat je deželni odbor ustavil nabiranje samoslovenskih napisov. In glejte v svoji lažljivosti in zvijačnosti danes nam očitajo, da smo mi tega krivi.

Treba je toraj vendar povedati, kakšna je ta naša „zveza“ z Nemci. Sicer ne bode povedal nič novega, ker to je vse že znano in ni nič skrivnega. Zveza z Nemci je enkrat, da Nemci z nami vred volijo člana naše narodno-napredne stranke iz cele zbornice v deželni odbor, tako da ima naša stranka, čeprav najmanjša, dva odbornika. Ali naj prepustimo tega člana deželnega odbora klerikalcem in tako povzročimo, da imajo klerikalci tudi večino v deželnem odboru? Takih zaslug si vendar dosedaj klerikalci še niso stekli za nas, katerim smo za sedaj še dobri za pobiti, da bi jim jih morali s to uslugo vratači! Zveza z Nemci je dalje, da zato naša člana v deželnem odboru poleg enega izmed sebe volita še nemškega odbornika v dež. šolski svet. Ali naj še deželni odbor pošilja klerikalne člane v deželni šolski svet? Ali ni le-ta že dovolj poklerikaljen?

Zveza z Nemci je konečno, da se iz deželnega zaklada enake svote naklonijo nemškemu kakor slovenskemu gledališču. Šramota za klerikalce, da nas silijo v to, če hočemo vzdržati slovensko gledališče, kateremu so klerikalci sovražni in mu ne privoščijo potrebne podpore. Gledališče je kulturni zavod in če hoče biti slovenski narod vpoštevan kakor kulturni element, mora imeti in vzdrževati gledališče. Žalostno je, da moramo zato iskati nemške podpore; moramo pa to storiti, ker se nam od slovenske strani odreka. To je vsa zveza z Nemci in nič drugega in po brezozirnosti in naravnost po blaznem boju, ki ga vodi proti nam klerikalstvo, smo na to dotiko z Nemci prisiljeni. Zveza toraj ne sega na nič drugega in osobito je laž, da nas ovira staviti in zasledovati narodne postulate ali nas dela narodno mlačne.

Kar se je narodnost zahtevajočih predlogov stavilo v deželnem zboru, stavili so jih narodno-napredni poslanci in — izven zbornice, — kar je narodnih naprav, vzdržuje jih napredna stranka, celo n. pr. družbo Ciril-Metoda, ki ima toliko klerikalne primesi, ki pa vendar ni strankarska in nikdar ne bode, glejte v vsakoletnem poročilu, koliko nabere zanje „Slov. Narod“ in kako smešno svotico proti temu „Slovenec“! Tako je toraj z zvezo z Nemci in nič drugeče.

Sedaj pa pride „Slovenec“ s svojo „Resno besedo.“ „Slovenec“ mora imeti dva glavna urednika, enega za petek, drugega za svetek. Danes bljuje ogenj in žveplo na nas, kakor v poročilu o cerkniškem shodu, jutri je spravljiv in dokazuje, da je samo naša „zveza“ z Nemci vsemu razdorú kriva. „Proč od Nemcev“ kličejo in potem se lahko sporazumemo. Ker klerikalci dobro vedo, da je z zvezo tako, kakor sem ravno razložil, ni to družega kakor okoren manever, ki nima družega namena, kakor nas črniti pred slovenskim ljudstvom.

Res je, ne bilo bi ga treba razdora, in volilna reforma tudi ni ne potrebna ne nujna, saj smo Slovenci v deželi povsod in tudi v deželni zboru v večini in lahko bi mirno in složno vladali, — toda v istini se zahteva od nas ne „proč od Nemcev“, ampak da se vsem svojim naprednim načelom odpravimo, se zahteva, da kapituliramo pod kak bogve kako skupaj znešen program kakega katoliškega shoda in se zahteva, da se podamo pod brezozirno in naravnost brezobrazno klerikalno vodstvo! Tega ne bomo storili, to nam branijo naša načela in naša pamet. Pa tudi od kake sprave ne pričakujemo zboljšanja razmer. Skušnjo imamo z zadnjo spravo, da s temi voditelji nasprotne stranke je vsaka trajna sprava nemogoča, ki so zadnje, komaj sklenjeno, tudi že zrušili. Ne preostaja drugega, kakor zaupati, da se ljudstvu samemu, katero se jim sedaj slepo pokori, oči odprejo in da sprevi, da stopa za ljudmi, katerim je vladateljnost, ne pa blagor in korist naroda pri sreči, še manj pa prvo in najvišje načelo.

Ko se je poleglo viharno odo bravanje na koncu poslančevega poročila, oglašajo se g. Josip Rajdiga in da v kratkih in jedrnatih besedah duška silnemu ogorčenju zborovalcev nad frivolno obstrukcijo klerikalcev v deželni zboru, iz kojega bi se moralo nesramno škodljivo deželno gospodarstvo izgnati s pasjimi bičji. Odkrite besede našle so pri zborovalcih glasen odmev. Nato se je gospodu poslancu dr. Ferjan čiču izreklo na predlog gosp. dr. Krauta soglasne priznanje in zupanje.

Radi pozne ure se ne oglašajo nihče več k besedi, na kar zaključni predsednik shod.

Pred otvoritvijo drž. zbora.

Jutri se zopet odprli vrata dunajskega parlamenta. S toliko hladnokrvnostjo se ni pričakovalo menda še nobenega državnozbornskega zasedanja, kakor pričakujejo predstojee tako vlada, kakor stranke. Usoda parlamenta je v rokah Slovanov, pred vsem Čehov. Dočim so si nemške stranke zopet enkrat vkljub „Gemeinbürgschaft“ v lasih, so sklenile najmočnejše tri češke politične stranke tesno alianco.

Sicer pa tudi ne pridejo na dnevni red posebno važne zadeve, vsled česar je vlada lahko dokaj mirna. Ker se grofu Tiszi ne bo pred novim letom posrečilo spraviti pred ogrski državni zbor nagodbe, ne pride ta najkopičjejša vseh vladnih zadev tudi ne pred dunajski parlament. Ako bo imel grof Tisza nenavadno srečo, prodre kvečjemu z davčnim provizorijem in rekrutnim kontingentom. Delegacije se snidejo meseca decembra na Dunaju, in ako se bo nagodba sploh še kdaj sklenila, zgodi se to šele po novem letu.

Najvažnejše točke predstojeege avstrijskega državnozbornskega zasedanja bodo tedaj delegacijske volitve, proračunski provizorij in zakon, s katerim se pooblasti vlado, da obnovi trgovinsko pogodbo z Italijo. Ako bi bile razmere ugodne, kar pa je skoraj izključeno, pride še kvečjemu na vrsto sladkorni zakon.

A ravno sladkorni zakon je tista preporna točka, ki se je vlada najbolj boji, kajti zakonu se bo v parlamentu viharno nasprotovalo. Kakor znano, določa novi sladkorni zakon, da mora tako Avstrija kot Ogrska sama porabiti v deželi proizvajani sladkor. Da se tedaj prepreči uvoz avstrijskega sladkorja na Ogrsko, se Ogrom na ljubo že v avstrijskih tovarnah pobira davek od vsakega kilograma sladkorja, ki je določen za izvoz na Ogrsko. Le pod temi pogoji je pristopila Ogrska brusselski sladkorni konvenciji. Državni zbor je svoječasno sprejel tako pogodbo Ogrm na ljubo. Bruselska konferenca pa je izjavila, da je taka pogodba proti konvenciji, vsled česar mora državni zbor sprejeti novi zakon. In vse kaže na to, da bo zbornica zakon odklonila, četudi bi grozila Ogrska s samostojno carino.

Vladi bi vsled tega bilo ljubo, ako bi češka obstrukcija preprečila razpravo

že vnaprej, ker bi se potem vlada izognila viharjem ter bi imenovane zakone mirno uveljavila s § 14. Sicer bo pa tudi mnogo gradiva, s katerim provzročijo razne stranke nemirne seje. Na rešitev še čaka 65 nujnih predlogov, izmed katerih so jih predložili Čehi 63. Socijalni demokrati spravijo na vrsto znano vivesekcijsko afero iz nižjeavstrijskega deželne zboru, pa tudi Jugoslavlani imajo dovolj upravičenih pritožb.

Osamljena Nemčija.

Ugledna berlinska revija „Gegenwart“ se v članku „Osamljena Nemčija“ pritožuje, kako na vseh straneh narašča sovraštvo proti Nemcem. „Ves svet si leži v objemu, toda Nemčiji se izogibajo ali pa jo kvečjemu obiskujejo radi vlnudnosti. Nekdaj veseli angleški kralj počuti se v Parizu mnogo bolje, kakor pri svojem cesarskem sorodniku v vojaškem Berlinu, kjer imajo smisel le za spomenike in parade. V Združenih državah vlada vključ ljubezni vrim poklonom nemških dostojanstvenikov in cesarskih daril, prav zdravo sovraštvo zoper Nemce. Z vsiljivimi darili si pomagamo naprej v napačni nadi, da imajo tudi v visoki politiki take malenkosti resnično veljavo. Avstrija koraka roko v roki z Rusijo ter z njo urejuje balkanske zmede. Mi smo res osamljeni, in trozveza je le še v miru nekak nakit. V resnem trenutku pa gre Avstrija z Rusijo in Italijo z Francijo.“ Potem nasvetuje, naj bi se obnovila nekdanja trozveza cesarjev. „Ako se to zgodi, bo izključeno, da bi se Avstrija sporazumela z Rusijo proti volji in brez vednosti Nemčije; tudi bi tako sporazumljenje ne bilo nevarno. Potem bi tudi lahko povsem drugače nastopili za nemški značaj v državi ob Donavi, ki bi brez strahu pred Rusijo svoje uporne Slovane in Madjare lahko ugnala. Ako se rusko-francoski dvoezvezi pridružita še Angleška in Italija, nastane četverozeza, pred katero bi bilo v nevarnosti evropsko in prekomorsko stališče Nemčije“. Brez ovinkov bi se to izvajanje povedalo: Nemčija se čuti osamljeno, brez pravih prijateljev, trozvezi ne zaupa ter si želi političnega spletkarja, kakrščen je bil Bismarck, da bi ji pridobil zopet veljavo.

Politične vesti.

— Češko vseučilišče na Moravskem. V znamenju tega vprašanja je sedaj vsa avstrijska politika. Zadnji čas se je raznesla vest, da so Čehi privolili, da se ustanovi vseučilišče v Kromerizu. Toda v isti sapi, ko so Čehi zankali to vest, so Nemci — protestirali, češ, da je zavrnitev take zahteve dolžnost nemške „Gemeinbürgschaft“, ki sploh Čehom ne sme dovoliti novega vseučilišča kjerkoli že bodi. Prav lahko je mogoče, da bo to vprašanje vzelo Körberjevo ministerstvo, kakor je dvojezična gimnazija v Celju pobrala Windischgrätzovo.

— Združene češke stranke so imele v soboto skupno sejo, v kateri se je izrekla želja, naj bi se z ozirom na resni politični položaj vsi češki državni poslanci brez razlike strankarskega stališča združili v skupni klub.

— Novi topovi. Novi brzostrelni top je v vseh svojih delih dógotavljen. Avstrija se sme baje ponasati, da ima popolen top, ki zadostuje vsem tehničnim, artilerijskim in taktičnim zahtevam. Ako se ga bodo le davkoplačevalci tako razveselili, kakor vojaški krogi.

— Položaj na Ogrskem. Rekrutni zakon se menda vendarle srečno dožene vkljub obstrukciji. V sobotni seji je izjavil poslanec Gal v imena Kossuthove stranke, da odklanja rekrutno predlogo ter zahteva samostojno ogrsko armado. Posl. Polonyi je predlagal v imenu iste stranke, naj se rekrutna predloga odstavi z dnevnega reda ter se nadaljuje razprava o idemniteti, češ, brez idemnitet in proračuna ni mogoče ustavno dovoliti nobenega izdatka. Vlado je obdolžil, da pripravlja parlamentarni zavratni napad. Vendar je obveljal predlog grofa Tisze,

da se danes nadaljuje debata o rekrutni predlogi.

— Med Avstrijo in Italijo se baje razmerje ohlaja ter je trozveza v nevarnosti. Da bi Avstrijo pridobila za ugodno trgovinsko pogodbo, je italijanska vlada poslala avstrijski vladi izkaz, da je lansko leto znašal izvoz lesu iz avstro-ogrske države v Italijo 36,635.000 K, izvoz konj pa 20 milijonov K.

— Rumunski kralj je izdal armadno povelje, v katerem ostro prepoveduje časnikom in podčastnikom pretepanje voljakov.

— Volitve v pruski deželnih zbor. Iz sedanjih volitev volilnih mož se lahko že smatra 118 konservativnih, 45 svobodno konservativnih, 88 kandidatov centru, 74 nacionalnih liberalcev, 22 pristašev ljudske stranke, 22 Poljakov, 2 Danca in 4 brezbarvni poslanci.

— Med ruskimi in kitajskimi vojaki je prišlo blizu Šan-Haj-Kvana do bitke, katere izid še ni znan.

— Vstaja v Panami. Kolumbijski predsednik je izjavil, da se bo republika bojevala do zadnje kaplje krvi, da zatre vstajo v Panami. Nad Bogoto se je proglasilo obsedno stanje.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 16. novembra.

— Shod v Novem mestu.

V soboto zvečer je bil v veliki dvorani »Narodnega doma« v Novem mestu imponantni shod, na katerem sta poročala poslancu Plantan in dr. Tavčar. Dve tretjini vseh novomeških volilcev se je zbralo na tem shodu in so s soglasno in z navdušenjem sprejeto resolucijo posvedočili, da je zamen vse prizadevanje domaših sovražnikov napraviti kako zdražbo med mestnimi volilci, da stoje novomeški volilci trdno in solidarno na naši narodni strani. Krasno vsepelemu shodu je predsedoval rodoljubni novomeški župan gosp. pl. Sladovič, zapisnikar je bil g. Kraigher. Predsednik je pozdravil zborovalce s toplimi besedami, obžaluje, da so se razmere v deželi tako silno poostrele, in poudarja, da je tega kriva klerikalna stranka, ki na eni strani sicer rada narodnost povdarja, na drugi strani pa dela tako, da mora končno slovenski narod ugonobiti. Po govoru posl. Plantana, ki je bil sprejet z viharnim odobravanjem, se je g. dr. Schegula z energičnimi besedami zavzel za Koroške Slovence: Veliko pozornost je obudilo konstatiranje dr. Schegule, da so bile že l. 1889. pri deželni sodišču v Celovcu obravnave, pri katerih so odvetnik in državni pravdnik slovenski pledirali in pričeli slovenski izpovedale. Dogodki zadnjega časa pričajo, koliko smo danes na Koroškem na slabšem, nego pred 14. leti. G. dr. Schegula je pripravil poslancem, naj energično nastopijo v obrambo ravnopravnosti pri sodiščih na Koroškem. Posl. Plantan je na to povedal, da pripravljajo poslanci nujen predlog v zadevi ravnopravnosti na Koroškem. Potem je govoril posl. dr. Tavčar, čigar izjavljanjem so volilci z navdušenjem pritrjevali. Oba govora priobdimo jutri doslovno. Na predlog g. župana je shod soglasno sprejel naslednje resolucije: I Zbrani volilci izrekajo svojima poslanecema gospodom Ivanu Plantanu in dr. Ivanu Tavčarju toplo zahvalo za njihovo delovanje v korist Novega mesta, kakor tudi popolno zaupanje. II Zbrani volilci obsojajo z ogorčenjem brezvestno in frivolno obstrukcijo, s katero je takozvana katoliško-narodna stranka onemogočila vsako delovanje deželne zbornice kranjskega ter s tem oškodovala celo deželo, zlasti še Novo mesto. III Zbrani volilci izrekajo svoje ogorčenje radi nečuvnega postopanja justične uprave pri sodiščih na Koroškem. S sprejetjem teh resolucij je bil ta pomembna manifestacijski shod končan.

— „Slovenec“ je po več mesece trajajočem slepomišnjenju v so-

boto končno vrgel krinko od sebe in pripoznal, da je vso slovensko javnost sleparil, ko je pisal za skupno delovanje obeh slovenskih strank v narodnih vprašanjih. Mesece in mesece je ubiral tiato struno, s čim se je približal čas, da bi morali klerikalci resničnost svojih besedi dokazati, čas, da bi morali svojo teorijo izvesti v praksi, takoj so jo zopet zasukali. O »sudnih znamenjih« je v soboto pisal »Slovenec«. Čudno se mu namreč zdi, da ima nar. napredna stranka toliko samozatajevanja, da se v narodnih vprašanjih ne brani složenega dela. Ne samo čudno se zdi to »Slovencu«, da postavlja naša stranka narodno korist nad strankarski interes, tudi skrajno neljubu mu je to, kajti tako je prišel v položaj, da je klerikalna stranka morala pokazati svoj pravi obraz. In to je storila v soboto v »Slovencu«. Iz tega »Slovenčevega« članka konstatujemo predvsem načelno izjavo klerikalne stranke, da ne marajo skupnega kluba vseh jugoslovanskih poslancev v državnem zboru. O vprašanju, če bi bil tak klub potreben ali koristen, ne bomo razpravljali, — ker korist, ki bi izvirala iz takega skupnega kluba, bi imeli izvenkranjski Slovenci, ne mi. Načelno se mi takemu klubu nismo nikdar upirali in se ne bomo, ker je v narodnih stvarih potrebno koncentriranje vseh naših sil. »Slovenec« pa piše v soboto tako, kakor da se narodni napredni poslanci klerikalcem sedaj ponujajo, naj bi se ustanovil na Dunaju skupen klub. To je impertinentno zavijanje. Z naše strani se ni sedaj storil niti eden korak v ta namen in se ne stori. Ko so bile končane volitve, tedaj smo nastopili s tako ponudbo, sedaj pa nikomur ne prihaja na misel, da bi silili v klub, ki ni drugega kakor privesek nemških klerikalcev in je prišel tako korenito »na psac«, da nima prav nikakega ugleda in niti sence kakega vpliva. Z našega strankarskega stališča je za nas le dobro, da narodno-napredni poslanci niso v tem kompromitiranem klubu, če pa narodna stvar vsled tega trpi, ni naša krivda. Sicer pa smo klerikalcem prav hvaležni, da so tako odkrito povedali svoje mnenje in pojasnili, pod katerim pogojem je mogoče skupno delo. »Slovenec« izjavlja, da se moramo odpovedati vsemu, kar nasprotuje krščanskim in demokratičnim načelom. Če govore klerikalci o demokratičnih načelih, je to tako, kakor če govori židovski oderuh o povzdigi ljudskega blagostanja. Klerikalizem in demokracija izključujeta drug drugega in kdor govori in piše, kakor da bi rimski klerikalizem, ki sloni na absolutni avtoriteti, sploh mogel biti demokratičen, ta je ali kompleten norec ali pa čisto navaden slepar. O svojih demokratičnih načelih naj torej klerikalci kar lepo molče, zakaj dokler ne bodo dali ljudstvu pravice, da si samo izbira svoje duhovnike, škofo in papeže, dotlej je njihov demokratičen govor sleparstvo. A kaj pomeni zahteva, da naj se odpovemo vsemu, kar nasprotuje krščanskim načelom? Nič drugega, kakor da se moramo poklerikaliti. Tega pa klerikalci ne doživijo nikdar. Mogoče je, da nas klerikalci premagajo pri kakih volitvah, ali nemogoče je, da bi zatrli ideje, ki jih mi zastopamo. Tem idejam pa se nikdar ne odpovemo, in se jim ne smemo odpovedati, ker od zmage teh idej je odvisna sreča in bodočnost slovenskega naroda. Kdor zahteva, naj se odpovemo svojim idejam, tisti zahteva, naj se odpovemo poštenju, naj se odpovemo pogojem narodnega, kulturnega in gospodarskega blagostanja Slovencev in naj stopimo v službo največjega sleparstva na svetu, rimskega klerikalizma. »Slovenec« izjavlja, da je absolutni predpogoj za skupno delovanje na Dunaju — taka sprava na Kranjskem, kakor jo klerikalci diktirajo, to je, mi bi se morali podvreči klerikalizmu. Kaj

takega zahtevati, je naravnost otročje! Če v nemški Gemeinbürgschaft lahko skupno delujejo klerikalci Lueger in Prochodrimovec Derschatta, če morejo različne češke, poljske in italijanske frakcije skupno delovati v vseh res narodnih vprašanjih, ne da bi se odpovedale svojim načelom, bi tako skupno delovanje bilo mogoče tudi med Slovenci. A klerikalci ga nečejo, ker jim ni za narodno stvar, nego samo za njih strankarsko korist. Predvsem bi radi svojo glavo potegnili iz zanjke, katero jim je vrgla okrog vratu zveza med slovenskimi naprednjaki in med veleposestniki v deželni zboru. To je klerikalcem prvo, vsa drugo je zanje postranska stvar in v ta namen skušajo sedaj fruktificirati celo obupni boj koroških in štajerskih Slovencev za ohranitev svoje eksistence. Trudijo se pač zamažati, ali kdor ima še iskro nar. čutenja mora z indignacijo obsojati početje klerikalcev, ki spravljajo s cinično brezobraznostjo v nevarnost narodne koristi izvenkranjskih Slovencev in so tako podli, da skušajo v motni vodi ribariti za svoje strankarske koristi.

— Župan in turnarska slavnost. Odmev, katerega je izzval v graških dnevnikih naš tozadevni članek „Župan in častniki“, nam je nov eklantanten dokaz, da je v politiki najnehvalejšeja stvar — noblesa! Oba graška lista skušata namreč, mesto da bi s previdnim in modrim molčanjem zahvalila našo skrajno diskretnost, v dopisih, izvirajočih očitno iz istega perfidnega peresa, sumničati g. župana nič več in nič manj nego falzifikovanja uradnega zapisnika dotične javne občinske seje! Ob sebi umevno je, da to strupeno laganje — še celo če izhaja iz kurilnice c. kr. državne železnice! — ne more dosežati višine županovega zaničevanja in zategadelj tudi dvomimo, je-li se bo zdelo vredno občinskemu svetu reagovati na to prenzko perfidnost. Nekaj pa le hočemo pribiti. To namreč, da sta graška dnevnikarja storila najslabšo uslugo turnarskemu društvu. V uradnem sejnem zapisniku dotične seje občinskega sveta z dne 9. junija t. l., ki je priklopljen sodnemu aktu, se nahaja namreč v županovem govoru doslovno sledeči stavek:

„Turnarji so potem sneli druge zastave, najprej mestno in potem zastavo cesarskega dvora. Ostala je samo cesarska zastava. Občinstvo je pričakovalo, da turnarji prizanesejo cesarski zastavi. Nakrat se je začela „die Wacht am Rhein“; ko so doneli zadnji zvoki, so z veliko silo strgali cesarsko zastavo z droga.“

In sedaj vprašamo: zakaj ni tožilo župana turnarsko društvo? Naj se ne skriva za zastaranje! Pozove naj g. župana, naj to, kar je govoril dne 9. junija javno ponovi in brez dvoma bo vstregel tej želji. In potem naj turnarji tožijo, pa se bo na javni sodni razpravi dokazalo, kaj je bilo in kaj ne, kdo je denuncijant in kdo ne. Torej — heraus mit dem Flederwisch!

— Obč. svet ima jutri v torek ob petih popoldne izredno sejo. Na dnevnem redu so poročila: o spremembi ozir. dopolnitvi kupnih pogojev glede prodaje jedne parcele bivšega Delkotovega posestva; glede sprejetja Pavline Urbasove ustanove; o prošnji društva za varstvo živali za podporo v društvene namene; o prošnji odbora društvene godbe za podporo; o magistratovemu nasvetu za napravo nekaterih vodovodnih pip in za nabavo nekaterih vodovodnih cevi v mestni topničarski vojašnici; o prošnji „saležijanskega zavoda“ v Rakovniku, da bi mestna občina za gojence tega zavoda ustanovila nekoliko ustanov; o prošnji društva za podporo modroslovcev na Dunaju za podporo; o prošnji nekega hišnega posestnika za odpis izplačanega mu 3% posojila; o uravnavi prostora ob sv. Petra cerkvi; o oddaji uredbe spodnjege dela Miklošičeve ceste ob frančiškanski cerkvi; o oddaji gradnje kanalov v okolici stavbišča za drugo gimnazijo; o razdelitvi Josip Kebrove parcele št. 250/63 v Trnovem na stavbišča; o prošnji moštva mestne policijske straže za povišanje vsakoletnega pavšala za obutev; o dovolitvi letnega

prispelka za pomagala pri kurjavi na c. kr. višji realki; o prošnji za stalno nagrado šolskim slugam na I. in II. mestni deški šoli in slov. deklški osemrazrednici; o zvišanju nagrade pomožni vrtnarici na II. mestnem otroškem vrtu, Ani Gorupovi; o proračunu mestne kladnice za leto 1904; o dovolitvi dodatnega kredita za podaljšanje vodovodnih cevij po Miklošičevi cesti in po Dalmatinovih ulicah; o proračunu mestnega vodovoda za leto 1904; o prošnji Frana Souvana za odpis pristojbine za večjo porabo vode; o jednaki prošnji dr. Frana Munde; o nasvetu upraviteljstva mestne elektrarne glede polaganja novih kabljev v Kneževih ulicah do „Narodne tiskarne“; o prošnji nekega mestnega uslužbenca za stalno nameščenje; o prošnji nekega mestnega uslužbenca za osebno doklado.

Devet roženkrancev za dve kroni! V „Gorenjcu“ čitamo: Kakor se kaže, so naše in molitve opravljene po duhovnikih, postale predrage. Še celo tercijalke to uvidevajo. V Kranju je zboleva neka Marijina, devica, ki je nosila tudi vrh krog pasu, vsekako tedaj oseba, ki predstavlja nekak izvirček pobožnosti in višek udanosti napram prečastiti duhovščini. Zdelo se ji je, da je sama še premalo storila za izveličanje svoje duše in zato je naročila — ne morda kakemu dukovniku — marveč svoji prijateljici, da naj zmoli zanjo devet roženkrancev (vse 3 dele x 3 = 9) proti plačilu 2 (reci dveh) kron. Prijateljica je sprejela to naročilo, je isto že kot Marijin otrok tudi z vso natančnostjo z ustnicami izvršila in potem seveda zahtevala plačilo za dovršeno delo, obljubljeni dve kroni, kar za devet roženkrancev gotovo ni preveč. Brumna tretjerednica pa, vrag vedi iz katerega vzroka, ni hotela plačati pogojene mezde in razjarjena prijateljica jo je šla tožiti za plačilo dveh kron k tukajšnemu — c. k. okrajnemu sodišču! Toda ta smola! Še predno je prišlo do razprave, se je tretjerednica preselila na na oni boljši svet, kjer roženkranci nič ne koštajo. Radi vprašanja, če so roženkranci v prid njeni duši, dasi jih ni plačala, je nastal med kranjskimi tercijalkami velik prepir. Po našem skromnem mnenju se je prevarjena prijateljica postavila na povsem pravo pravno stališče, ker hoče baje sedaj, držče se veljavne pogodbe, zahtevati plačilo iz morebitne zapuščine. Če ne bo ničesar dobila, bo pa neki pokojnici obe kroni „pustila na duši“. Priporočamo prečastiti duhovščini, naj vernikom ne stavi pretranih zahtev, da se ne bodo brez potrebe begale brumne device in se zatekale k babnicam, ki tudi za denar ceneje opravljajo molitve, ali si celo naročale „molilne mlince“, kakor je to navada pri pobožnih Bramanih. Napačno bi pa slednje ne bilo!

C. kr. državno pravdninstvo v Ljubljani nam je poslalo naslednji popravek: Št. 1511/3 Slavno uredništvo »Slovenskega Naroda« v Ljubljani. K notici pod naslovom »Nuna v Begunjah jedla šivanke« v št. 256 »Slovenskega Naroda« z dne 5. novembra 1903 prosim nemudoma vsprejeti nastopni uradni popravek. Ni res, da je predstojnica ženske kaznilnice v Begunjah z neko ji podrejeno nuno tako slabo ravnala, da ji je postalo življenje neznošno in da je v tem obupu jela jesti šivanke. Ni res, da je o tem čudnem slučaju zvedel državni nadpravdnik dr. Ragler in uvedel kako preiskavo. Res pa je, da je predstojnica, sestra ministra barona Calla, še le od leta 1898 prednica kaznilnice in o poročanju situaciji res edino le to, da se je leta 1887 torej pred 16. leti hotela nekbolehna (histerična) nuna v kaznilnici umoriti s tem, da je požgala nekoliko šivanke, katere so jej potem morali ekstrahirat. V Ljubljani dne 15. novembra 1903 Trenza, hišnik misar dr. gornje kaznilnice.

Nekaj za smeh. »Slovenske pravde« da je delovalje krajevno duhovščine domoupravno in Bogu in narodu v čast. Za počit!

Učiteljske vesti. Absolutna učiteljska kandidatna gđ. Ana Pleškova je imenovana za začasno učiteljico v Nandanem selu, v Mehovem pri Mokronogu pa je

postala učiteljica gđ. Mara Tavčarjeva.

Repertoar slovenskega gledališča. Jutri, v torek se poje velika Smetanova opera »Dali bora«, ki je na našem odru dosegla v vsaki sezoni najboljši uspeh. Ulogo Dalborja poje g. Orželski, ki jo je pel tudi v »Nar. divadlu, Milade«. Skalova (ne Svobodova, kakor je p. motoma tiskano na gledališkem listu) Jitko gđ. Kalivovodova, g. g. Angeli.

Slovensko gledališče. V soboto se je na slovenskem odru predstavljal prvi vlezabatna francoska burka »Njegova hišna«. Pisatelja te burke — Hennequin in Bilhand — sta znana kot stvaritelja cele vrste lahkih, iz velikomestnega življenja povzetih veseliger in burk, ki se pa včasih že prav opasno bližajo meji — dostojnosti, katere so pa na francoskih odrih merda baš radi onega lahkoživja, ki veže iz njih, dosegle zlasti v osemdesetih letih preteklega stoletja mnogo uspeha. »Njegova hišna« (Nelly Rozier) je ena izmed onih burk, ki je pisateljelma najbolj uspela in ki ne prekorači, dasi je njen sujet prav delikatnega značaja, nikjer začrtane meje stroge dostojnosti. Dejanja je v tej igri vrlo mnogo, prizor se kar podi za prizorom, zato se mora igrati s p. imerno živahnostjo in temperamentom, ker drugače burka ne pride do popolne veljave. Priznati moramo, da je bila igra najskrbneje uprizarjena in da se je vseskozi vrlo dobro igralo. Palmu v tem oziru zasluži nedvomno gđ. Rüčekova. Igrala je svojo, ne baš lahko ulogo tako efektno in s takim umevanjem, da se je zdelo, kakor da bi ne igrala, ampak da bi živela v svoji ulogi. G. Čonsky se je popolnoma vglobil v svojo vlogo in jo igral s finim temperamentom in veliko rutino, ne da bi pretiraval, kar se sicer pri tej vlogi prav lahko prigodi; njegova karakterizacija lahkoživiga Alberta je bila izborna. Gđ. Kreisova je izvrstno pogodila značaj naivne, samo domu in svojemu možu živčeve mlade žene in ustvarila iz nje vrlo ljubko in simpatično figuro. Tudi predstavjalke in predstavljalci manjših vlog so rešili svojo nalogo povsem častno. Ga. Lierova je igrala prav dobro, pogrešali pa smo zvonkega glasu; g. Dragutinović je igral dobro, takisto g. Belščka in tudi igri g. Verovška se ne more ničesar ugovarjati, dasi bi bilo želeli, da bi se na odru malce odvadil — ljubljanskega dialektu. Sploh se pa mora reči, da se je v obče igralo nenavadno dobro in da je bilo občinstvo s to burko jako zadovoljno. Nadejamo se, da se bode ta vlezabatna burka v kratkem ponovila in da bo našla več gledalcev in slušateljev, kakor to pot. X.

Splošno slov. žensko društvo. Zdanje povodnji so na Koroškem napravile veliko škodo in mnogo koroških Slovencev pahnilo v nesrečo. Kadar pa se gre za pomoč bednim rojakom, tedaj so slovenske dame vedno pripravljene na pomoč. »Slovensko žensko društvo« je v pomoč povodnji prizadetim koroškim Slovincem priredilo sinoči v Sokolovi dvorani v Narodnem domu veselico, ki je jako lepo uspela in vrgla več sto kron čistega dobička. Kakor vedno, kadar naše dame kaj priredijo, je bila tudi to pot prostorna Sokolova dvorana natlačena polna narodnega občinstva. Niti najmanjši prostorček ni ostal nezaseden in zato se tudi nihče ni zmenil za to, da so klerikalne demonstrativno doma ostali, da jim ni bilo treba kake krovnice žrtvovati — za bedne brate na Koroškem. Pri veselici je svirala vojaška godba prav pridno in vstrajno. Trgovsko pevsko društvo »Merkur«, ki pri vsaki narodni prireditvi s požrtvovalno vnemo sodeluje, je pod vodstvom g. Sachsa jako lepo pelo več srečno izbranih skladb in želo zato najzvišnejše priznanje. Po diletantih uprizarjena veseliga »Zmešnjava« nad »Zmešnjava« je jako zabavna enodejanka, ki se je predstavljala z najlepšim uspehom. V tej igri so nastopili gospodična Šerclova, ki je imela največjo in najtežjo nalogo gospodična Smrtnikova in g. Kajzelj in Šusteršič. Občinstvo je dilantne odlikovalo z živahnim aplavzom. Nadarjena gospod. Šerclova in gospod. Smrtnikova sta dobili v izraz priznanja dva krasna šopka. Po izvršitvi programa se je začel jako animiran ples. Za lepi uspeh tega večera gre Splošnemu slov. ženskemu društvu in njega odborni najtoplejša zahvala. Zlasti so sij za prireditve pridobite zaslug predsednica gosa Tavčarjeva, gosa Čudnova, gosa Orožnova, gosa Perušnikova, gosa Hrnbarjeva, gosa Jebračnova in gosa Šubičeva ter gospodična Kadivčeva. Dvorana je bila jako ukusno dekorirana, kar je zaslužno mestnega vrtnarja g. Heimica.

»Sivčev« Martinov večer. »Sic transi gloria mundi« smo si mislili sinoči v nekdanjem »Katoliškem domu«. Tam, kjer so še

nedavno mli dolgočasni »Mlini pod zemljo«, kjer so prodajali svoje neslanosti dr. Šusteršič, dr. Krek in drugovi, priredilo je naše pevsko društvo prav razposajeno — veseli Martinov večer, katerega so se smeli udeležiti tudi najhujši liberalci, ki jih je še nedavno podil z dvoranе krščansko-socialni ceterus Stove. In obisk je bil tudi vse drugačen, kakor poprej na katoliški podlagi. Velika dvorana je bila kmalu v začetku pretisnuta, napolnilo so se tudi vse stranske sobe. Našemu »Slavcu« se mora priznati, da razum lepega narodnega petja tudi goji in osvetojuje pristne narodne običaje. Zaradi tega pa je tudi to društvo v vseh ljubljanskih slojih priljubljeno. Sinočna veselica je to znova potrdila. Dasi je bilo ravno večeraj izvanredno veliko veselje v mestu in neposredni okolici, je bil obisk Slavčeve veselice izpopoasten. Saj pa so agilni odborniki tudi storili več kot svojo dolžnost. Večer je otvorila društvena godba, ki je sploh ves večer neumorno svirala z »Naprej«. Potem je sledilo ubrano petje Slavčevega zbora, ki je prišel v »Vencu narodnih pesmi« z vsemi glasovi do popolne veljave in šaljivega kvarteta — Čmokavzarji na potovanju — ki so občinstvu posebno ngajali. Mnogo smehu je obudila tudi »rekrutenabihitenga« (stražmešter g. Debevec, rekrut Trčen g. Perdan). Končno se je združila Martinova gos, ki je prinesla 23 K. A o polnoči se je na katoliških tleh — apage satane — otvoril ples, ki je trajal menda do zore.

Z Martinovim večerom je v soboto pevsko društvo »Ljubljana« posebno dobro uspelo in je pokazalo, da ume prirediti vsakovrstno, vseskozi zanimivo-prijetno zabavo. Moški zbori so bili precizni, solisti disponirani, in so se povsem dobro izvršili; petje mešanega zbora je bilo sedaj nekaj novega pri društvenih prireditvah in nas je nastop istega, osobito kar se tiče lepote petja in dinamike, resnično presenetil. »Solo« prizor iz umetnikovega življenja je bil povolen. G. Bakšek ima izvrstno mimiko in kretanje, vendar bi se mu smelo priporočiti razločnejše izgovorjanje. Pri komičnem prizoru »Dobro došli« se je posebno odlikoval »Koščak« g. Molek z naravnim igranjem; seveda je k temu tudi veliko pripomogla njegova maska. Ostali igralci so z vnemo storili vse potrebno, da se je igra dostojno izvršila. Spoznali smo v g. Šetini blagolaznega baritonista, kateri je »Savico« z močnim glasom lepo ter fino niansirano prednašal in tudi povsem zaslužno pohvalo želi. Ko se je Martinova gos izhilitirala se je pričel ples, ki je do zgodnega jutra trajal. Obisk je bil najboljši. Vojaška godba je pod marljivim vodstvom g. Jakla neumorno in skoro same slovenske skladbe igrala. Končno je še treba omeniti dobro in točno postrežbo gosp. Vospernika, — jedila okusna in vino dobro.

Trgovci, ki imajo kupbijske zveze v Bolgariji, se nujno pozivljajo, da se oglašajo v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, kjer določeno zaupno poročilo.

Vinski semenj v Krškem se je prav dobro obnesel. Udeležba je bila velika. Kupčija je postala, osobito večeraj, prav živalna. Prodato se je čez tisoč hektolitrov največ krškega vina po 32 do 48 h, kar je za prvi semenj jako veliko. V obče so bila vina prav dobra, čistega okusa in močna, zato je vladala obojezstranska zadovoljnost. Največ je nakupil g. Franc Rajstar, hoteljer v Šoštanju »Hotel Avstrija«. Veliko so nakupili tudi gg. V. Rohrman, gostilna pri »Roži«, Fr. Mrak, gostilna pri »Levu« in J. Križ, gostilna pri »Zvezdi« v Ljubljani, dalje gg. Gabriel Thaler, gostilničar v Zelezniških, Lajovic v Smartnem in dr. Pogrešali smo znane ljubljanske vinske trgovce in Gorenjce, na katerih pohod smo se največ zanašali. Večeraj je dospelo sem tudi nekaj za stvar zanimajočih se Zagrebčanov.

Napad na Slovence v Celju pred sodiščem. Meseca julija je napravil celjski »Sokol« izlet v Šmartno v Rožni dolini. Ko se je zvečer ob 11. uri vračala večja slovenska družba v Celje, jih je v Ostrožnem pred Oevirkovo krēmo nenadoma na padla pijana nemškutarska družba, ki je popivala v dotični gostilni. In risto je do pretepa, pri katerem je bilo več oseb ranjenih. Napadatelji — nemčurji so nato napravili kazensko ovadbo proti čeli slovenski družbi ne izvzemši otrok in žensk. In to je bilo prav premeteno urejeno; treba je bilo vsu krivdo zvaliti na Slovence in jih sodišču obtožiti kot napadatelje, s čemer je Slovenecem onemogočeno ovaditi Nemce kot edino prave povzročitelje pretepa. Ker je bila cela slov. družba zvezana, — tudi ženske in otroci, ki se pretepa gotovo niso udeležili, niso imeli Slovinci niti ene priče, dočim so jih pripeljali nemškutarji kar 8 sabo. Z ozirom nato so nemčurji s popolno gotovostjo pričakovali, da bodo vsi Slovinci obsojeni, kar bi končno vočigled gori navedenih dejstev pač ne bil nikakšen čudež! Toda pri sodnijski obravnavi, ki

se je vršila pretekli petek, je bilo od 11 obtoženih Slovencev oproščanih 9 in le dva sta bila obsojena na malenkostno denarno globo. Nemčurji, ki so na najpremetnejši način vse tako izbornu uredili, da bi Slovincem odvzeli vsako obrambno sredstvo, da bi nikdo od njih ne odletel obsodbi, so hudo pogoreli, zato bruhaajo ogenj in žveplo v »vahtarici« na Slovence, posebno pa še na sodnika Grebena, češ da je le ta sodil pristransko. Kdo bi se ne smejal? Saj je vendar baš Greben za slovenske, da se kar trese strahu pred nemsko celjsko kliko in da se celo trudi, da bi isti kohkor mogoče vstregel. In ta naj bi sodil v prid Slovincem? »Vahtarica« pojdi se solit!

Dr. Stepischnegg — redivivus V zadnjem času se o tem »očetu svetovne zgodovine« ni ničesar slišalo, kakor da bi se bil pogreznil v pozabljivost. Ko je potekla doba njegove neprostoVOLJNEGA izgnanstva iz javnega življenja, — mož je bil radi raznih manipulacij od odvetaške zbornice suspendiran na eno leto, — se je znova pojavil v javnosti. Ker si v tem času seveda ni mogel prislužiti nič evenka in mu je huda predla, je jel študirati stare svoje akte, ako bi se morda ne našla kje kaka kronika. In mož je našel, da mu prijatelj Oechs, dasi ga je nešteto krat zastopal — pred leti je imel baje Oechs petindvajsetkratni jubilej, odkar je prišel v neljubu dotoku s sodiščem — ni nič plačal. Dr. Stepischnegg je takoj vložil tožbo proti Oechsu in zahteval, da mu povrne stroške zastopanja v znesku 400 kron. Toda prijatelj Oechs, kojega je sicer že večkrat izvlekel pri sodišču iz skrajno nevarne situacije, ni imel nobenega četa hvaležnosti in je zahteval tasta »največjega živčevega Nemca« — Wolfa ne le kratko zavrnil, ampak je pripeljal pred sodišče dva svedoka — dr. Jabornegga in dr. Mravlja, ki sta izpričala, da je dr. Stepischnegg Oechsu v trenutku velikodušnosti odpustil vse stroške zastopanja. »Oče svetovne zgodovine« je baje silno nervozen, da so se mu njegovi bivši intimus Oechs in celjski Nemci izkazali tako nehvaležne; sklenil je se hudo maščevati. Baje namerava preiti — v slovenski tabor.

Socialni demokratje v mariborskem občinskem svetu. V sled znane razsodbe upravnega sodišča so morali mariborski mestni očetje izprazniti stolčke socialnim demokratom. Izvoljenih je bilo prvotno pet socialnih demokratov. Eden od teh se je mandatu odpovedal, eden je med tem časom izgubil v mestu volilno pravico, prišli so tedaj v občinsko zbornico soc. demokratje Kreiner, Roschanz in Muek. Da se jim napravi prostor, je eden nemških odbornikov odložil mandat, eden biva v Gradcu, a obč. svet. Mickler se je moral odpovedati. Sedaj se bo začelo pometati!

Slovensko pevsko društvo v Ptujju imelo je svoj občni zbor v nedeljo, 8. novembra t. l. Po predsednikovem pozdravu prečital je tajnik in na to blagajnik svoje poročilo; obe poročili sta se vzeli na znanje. Omeniti je še, da je imelo društvo v tekočem letu sledeče dohodke: društvenina iz Maribora 39-95 K, iz Celja 20-95 K, iz Ptuja 36 K in Polensak 1 K. Vsem gg. poverjenikom izreka odbor tem potom najiskrenejšo zahvalo. Predsednikom »Slov. pevskega društva« bil je zopet voljen g. Zupančič, v odboru pa č. g. o. Lenart Vauptič, gg. Kauker, Muršec in Kajnik; namestnikoma pa gg. Ozmeč in Slavinec. Vnaušnjim odbornikom bili so voljeni gg. dr. Janko Bežjak, prof. Fr. Orožen, dr. Hrašovec in Zacherl; namestnikoma pa gg. Fr. Podobnik in Anton Porekar. Revizorjem so bili voljeni gg. prof. Zelenik, Babič in Skuhala. Ker v tekočem letu ni bilo mogoče prirediti pevskega koncerta zaradi različnih vzrokov, sklenil je odbor, da se priredi v prihodnjem letu veliki pevski koncert v začetku meseca avgusta v Mariboru.

Požari. V Rožni pri Trebnicu je 5. t. m. nastal v hiši poslastice Marije Kress ogonj in uničil celo postojajo. Zaradi je petletni poslastičar s. b. Šavdo je 800 kron, zavarovalnica pa znaša samo 400 kron. — Poslastiku Ivanu Kasicu v Spodnjem Zaluvarju je 7. t. m. zgoreli ulov z mizo in vsemi poljskimi pridelki. Škoda znaša 1200 kron, zavarovalnica pa znaša 700 kron. — Požar je začel potekati sredi kociarice Franje Slav, ki so je v hiševu igral z vžigalci.

Prejemba posesti. Poprje Čopčev, sedaj Tomazičovo hišo v Klotovskih ulici je kupila družba na javni dražbi »Domiska družba zaradiščih prvovarov Zatec in L. Bač urga v Ljubljani za znesek 121.000 kron.

Izpred sodišča. Kazensko razpravo pr. tuzajšnjem udelež sodišču: 1.) Marko Vračič iz Brinja na Hrvaškem, delavec v H. u. s. c., je dne 18. vinotoka t. l. od Tomaža Mlečiču in Mitetu Komandinu lastnega zasluzaa znesek 60 K iz lastnoro vzel in denar skrivaj v žep svoje

suknje spustil. Obsojen je bil na 2 meseca težke ječe. 2.) Valentin Cilia iz Međune na Laškem doma, sedaj kamnosek v Jesenicah, je pri c. kr. okrajnem sodišču v Kranjskgori v civilni pravdi pod prisego krivo pričal, da dobro ve, da je dne 5. maltravn dal svojo srebrno uro v vrednosti 20 K urarju Aleksandru Amaruščiču v popravilo, in je od njega zahteval 20 K odškodnine, ker je urdi, da mu je ta uro zgubil, kar pa ni bilo res; obdolženec je dotično uro dal drugam v popravilo in to je on dobro vedel. Cilia je bil zaradi krivega pričevanja obsojen na 3 meseca težke ječe. 3.) Jožef Ština, delavec iz Predačevca, je po noči na 13. maltravn t. l. z nožem sunil Martna Jerišo pod leva pleca. Prepričan pretep se je vnel radi tega, ker sta brata Martin in Franco Jeriša zgradila iz Mus v Predačevcu razvajala. Ština je bil obsojen na 8 mesecev težke ječe. 4.) Mina Lobasso, Franc. Gerardo Lozupone, laski delavec v predoru v H. u. s. c., so zvečer 14. kinovca t. l. prvi oboroženi z revolverjem, druga dva s sekirami, pridrli pred stanovanje sodeavca Angelia Santo Casara, baje zato, ker se je Lobasso domišljeval, da mu je ta vzel neki revolver; razbili so 2 šipi pri durih in skušali s silo vdreti v Casarejevo stanovanje, le pogumnemu nastopu njegove matere se je zahvaliti, da se to ni pripetilo, vendar ji je Lobasso zagrozil, da je vstrelil, če ga ne pusti v sobo, Casarsu pa je zaklical, da naj gre k njemu, da ga bode ubil; nato je počel strel, krogla je odskočila od stene in zadela Casara v levo roko. Sodišč. je vse tri obdolženca krivim spoznal in obsodilo Lobasso na 10 mesecev težke ječe, Franceta Lozupona na 2 in Gerarda Lozupona na 3 meseca ječe. Lobasso se bo tudi po prestani kazni iziral iz Avstrije.

Šest oseb se je zadušilo na Savi pri Jesenicah. Delavec Košir je 13. t. m. s celo svojo rodbino obel in vsi znaki so kazali na to, da je bil zastruplen. Ker se je kurilna naprava v kuhinji, ki je bila poleg spalnice natanko preiskala, ne da bi se bilo našlo kaj sumljivega, se je splošno mislilo, da se je Koširjeva rodbina zastrupla s kakšno pokvarjeno jedjo. Navzile temu se je ukazalo Koširju, da v peči ne sme več kuriti, dokler se v par dneh ne preseli v drugo stanovanje. Košir se pa ni držal te prepovedi. Ko Košir 14. t. m. ni zjutraj prišel na delo, se je komisionelno odprlo njegovo stanovanje in navzročili so našli v sobi Koširja, njegovo ženo in tri otroke mrtve. Vsi poskusji, da bi jih oživel, so bili brezuspešni. Istega dne ste pri Koširju prenočevali tudi njegova mati in sestra. Ti dve so našli brez zavesti ležati v sobi, a ker ste bili še živi, so jih nemudoma prepeljali v bolnico. Stari materi ni bilo več pomagati; umrla je večeraj. Sestra Koširjeva, omožena Jakel iz Kranjske gore pa bode najbrže še okrevala. Koširjevo rodbino so danes pokopali. Pogreba so se vdeležili vsi tovarniški uradniki in delavci, in velika množica občinstva. Smrt so povzročili, kolikor se da že sedaj sklepati strupeni ogljikovi plini, ki so izpuhtevali iz štedilnega ognjišča, kjer so se kurili prehovogvi odpadki, in se razširjali v sosedno spalno sobo.

Ubil se je. Franc Mencin, hlapec in Peter Slabe, delavec pri Koslerju v Spodnji Šiški, sta peljala v soboto okoli pol 6. ure zvečer na vozu stole v Rožno dolino. Pri mitnici na Marije Terezije cesti je pogonal Mencin konje, da so galopirali po Bleiweisovi cesti tako, da so stoli med vožnjo padali na tla. Naenkrat opazi Slabe, ki je sedel zadaj na vozu, da hlapec ni na vozu, nakar se je on splazil po vozu naprej, prijel konje za vajeti in jih šele pri Sapančičevi hiši ustavil. Nazaj grede je našel Slabe hlapec Mencina na križpotu Kotičevskih ulic in Bleiweisove ceste težki mrtvega na tleh. Med vožnjo je bil padel tako nesrečno z voza, da si je prebil črepijno in se ubil. Truplo so prepeljali v mrtvašnico k sv. Krištofu.

Pri tatvini zasačen. Hlapec Josip Perko na Dolenjski cesti št. 3 je zasačil večeraj popoludne na hlevu postopajočo Štefana Blaža iz Zagreba, ko je z železno kljuko ulomil v njegov kovček in si ravno hotel prisvojiti obleko in denar. Perko je Blaža prijel in ga izročil polihcu. Blaž je šele nedavno prišel iz zapora.

Povozil je danes popoludne na Marijinem trgu kočijaz Karol Vidmayer zasebnico Lenko Potočnikovo, katera se je na obeh rokah poškočevala.

Na poti domov. V soboto ponoči odpeljato se je iz Ljubljane 150 laških delavcev domov.

Izgubljeno reči. Vrtnar Ivan Kramar, stanujoč v Siomškovi ulici št. 3, je izgubil večeraj popoludne neznanu kje v mestu zlat obsek z modrim kamenom.

Tetoviran tat. Terezija Adamičeva, posestnica v Blatu št. 6. obdina Grosuplje, kupovala je danes dopoludne na Marijinem trgu sukno. Naenkrat je čutila, da ji je nekdo segel v žep in izmaknil denarnico, kateri je bilo 149 K. Adamičeva se je hitro obrnila in zgrabila taju za roko, kakor je tat spustil denarnico na tla in se strgal Adamičevi iz roke. Zbežal je po Marijinem trgu proti Wolfvoju ulicam. Na Marijinem trgu službojuči nadstražnik Anton Molka je tekel za njim in ga s pomočjo užitninskega paznika Jožefa Ponikvarja prijel. Tat je brezposelni kovinski delavec Avgust Bubnich, rojen leta 1875 v Kstvju, nazadnje delavec v arzenalu v Pulju. Bubnich je po celem životu tetoviran.

Iz Amerike so je danes zjutraj pripeljal v Ljubljano 229 oseb. Prišleci so večinoma Hrvatje.

V Ameriko se je odpeljalo 14 t. m. ponoči z južnega kolodvora 14 izselencev.

Hrvatske vesti Javno skupščino v Ivanicu, ki bi se imela vseliti dne 22. t. m., je kr. okrajna oblast ivančica zabraunila. — Zapuščina pokojnega Sidona Brkiča. Dne 4. t. m. je umrl na Dunaju trgovec Sidon Brkič in postavil univerzalnim dedičem celega svojega imetja „Matico Hrvatsko.“ — Proslava 40-letnice doktorata. Predvčeršnjim opoludne slavilo je v prisotnosti mnogih odličnih povablencev 40-letnico svojega doktorata kr. vrhovni zdravnik dr. J. Thaller v avli kr. vseučilišča. — Odlični gost. Odlični poljski pisatelj in prijatelj Hrvatov, prof. Zawilinski, je došel na svojem potovanju pa slovenskem jugu v Zagreb, kjer ostane nekaj dni, da prouči hrvatske kulturne in politične razmere, o kojih namerava v poljskih novinah obširno poročati. — Hrvatica — igralka v Hamburgu. Zagrebčanka Terezina Oster je z lepim vspolhom sodelovala pri vpriporitvi Goethejevega „Fausta“ v gledališču v Hamburgu. — Novi zapovednik bos. herc. orožništva, polkovnik pl. Appel je že dospel na svoje mesto in bo v kratkem začel pregledovati postaje. — Novi most preko Neretve pri Čapljinji je bil dne 9. t. m. slovesno otvorjen. Most, ki ga je zgradila čapljinjska občina, je stal 50.000 K. — Deputacija. V soboto je bila pri sekcijiškem šefu dr. Šumanoviču deputacija belovarsko-križevskega komiteta pod vodstvom nadžupana dr. Miljutina pl. Kukuljevića v zavedi uravnave reke Drave. — Duhovnik — obsojen radi nemirov. Sedanjim slunjski, a bivši jelenski kaplan Grga Starčević je bil obsojen v enomesečno ječo, ker se je udeležil nemirov; vendar pa so mu spremenili zapor v globo 100 K. — Javne skupščine na Hrvatskem Včeraj so se vsrile javne skupščine v Križevcih, Petrinji, Sušaku, Sunji in Novi Gradiski. — Za pogorelece v Travniku je darovalo mestno zastopstvo zagrebško 1000 kron.

Spomenik zaprešičkim žrtvam. Zagrebški kipar in klesar L. Pierotti, šef prve hrvatske mramorne industrije, je poklonil padlim žrtvam v Zaprešiču lep spomenik. Največja zasluga, da se je spomenik postavil in tako okusno izdelal, gre prokuristu omenjene tvrčke, Josipu Puklavcu, ki je delo sam nadziral. Spomenik je postavljen na brdovalnem groblju ob lepo urejenem grobu. Izdelan je iz kraškega mramorja in 3-30 m visok. Na njem so vrezani sledeči napisi z zlatimi črkami: Narodnima žrtvama palim godine 1903 — Ivan Pasarić * 1870 † 11. IV. 1903 — Vid Čekulja Noršič * 1846 † 18. VIII. 1903 — Josip Beluhan * 1883 † 18. VIII. 1903. — Na srednjem kamenu so vrezani z zlatimi črkami sledeči Niemčičevi stih:

Vaše suze, majke, otarite,
Uzdajaje usavito, seko,
Sinov'na se, bračom ponosite,
Ki prolise za dom krvi rieke.

Hrvacani! na tog groba pragu
Zaklinjem Vas: spomenite mrtve!
U vlastitu uzdajte se snagu,
Domoljubljem osvetite žrtve!

„Narodna Obrana“, ki izhaja vsak dan v Osijeku, je priobčila že več vrlo simpatično pisanih ocen o slovenskem ljubljanskem gledališču; v zadnjem dopisu iz Ljubljane se zlasti z velikim priznanjem ocenjujejo Farmove „Amacoonke“ in se izraža nada, da bi se skoro uprizarile tudi na hrvatskem odru v Zagrebu. Dopisnik omenja tudi predavanje g. Zofke Jelovškovne in poždravljajo iskreno korak „Splošnega slov. ženskega društva“, prirejevanju vsakomur dostopna javna predavanja.

Najnovejša novice. — Še enkrat afera Humbert. V sled sklepa poslaniške zbornice naj se imenuje preiskovalna komisija za Humbertov proces, je francoski justični minister ukazal, naj se vsi akti izročijo zborničnemu predsedniku. — Proti izgnanikom v Kiševu se začne v četrtek proces, ki bo trajal poltridni mesec. Nad 100 oseb je obtoženih umora, 250 oseb

sokrivde umora, ostali zaprti pa so obdolženi ropa, javnega nasilja, oneštjenja, ropa itd. — Dosedaj nezane Kristusove izreke sta našla egiptovska raziskovalca dr. Grensell in dr. Huet v nekkih temeljskih razvalinah, napisane na papirus. Zapišniki so iz tretjega stoletja po Kristusu. — Papež si da uređiti grad Gangolfo, kamor pride bivati prihojne polejše. — Sneg. Celo pogorje Šumava je globoko zasneženo. — 1,800 000 frankov tira neka ruska banka iz zapuščine pok. kraja Aleksandra. — Strajk berčev. V Vel. Bečskeroku je magistrat postavil hiralnico. Berači in pohabljenici pa so se uprli ter nočejo iti v njo, temuž hočejo nadalje izvrševati svobodno obrt beračenja.

Nožitev londonskih natakarić. V Londonu obstoje delniške družbe, ki imajo po več kavaren. Na obdne zboru se je ravnatelj neke take družbe britko pritoževal, da se hočejo vse natakariće pomožiti. Povprečno je njegova družba izgubila na teden po 4 natakariće, ki so se pomožile. A to še ni najhujše. Običaj je, da družba dá vsaki natakarići nevesti poročno darilo, istotako tudi stalni gostje. Poročevalc je mnenja, da baš zaradi teh daril gredo natakariće take rade v zakonski jarem.

Ponesrečena ovacija. Slavni italijanski komponist Perosi se rad izogiblje ljudem. Zato si je kupil pri Buggianu malo hišico, kjer preživi svoje proste ure nemoten le svoji umetnosti. Ko pa je prebivalstvo kraja Ponte zvedelo, da hodi do tja mladi duhovnik po močvirju na lov, zbralo se je staro in mlado z mestno godbo na čelu, da priredi komponistu ovacijo. Ko pa je Perosi zagledal mnogobrojno družbo, privzdignil je sutano ter začel bežeti na vsoto, množice in godba pa za njim. Vendar je srečno utekel.

Direktni vlaki na progi Pariz—Peking. Ravnateljstvo Severne železnice v Parizu naznanja, da se je izdelalo s pruskim in ruskim ravnateljstvom, vsled česar bo vozil začenši z mesecem sušcem 1904 vsak dan direktni vlak v Peking in vsak teden en ekspresni vlak. Vsakdanji vlak bo imel samo drugi in tretji razred, ki bodeta stala 490 ozir. 340 frankov, dočim bo stal prvi razred ekspresnega vlaka 1013, drugi pa 706 frankov. Povratnih vožnih listkov ne bodo izdajali, pač pa vožne listke za otroke. Ob Bajkalskem jezeru potnikom ne bo treba prestopati, ker bo do tedaj železnica ob južnem bregu že dograjena. Čez reko Likae pa se bodo morali potniki v čolnu prevažati ter bodo potem lahko prestopili v angleški vlak. Oni potniki pa, ki bodo namenjeni v Wladivostok, bodo morali v Irkutsku prestopiti v drug vlak.

Čudak. V vasi Perveru v stari Larki je te dni umrl mizar Diemert. Ze pred več leti si je sam napravil krsto. Ker pa se je na stare dni zredil, postala mu je krsta premala ter jo je prodal in si drugo napravil. Tudi grob je imel že več let izkopen in ograjen z železno ograjo. Celo nagrobni spomenik ga je čakal dovršen, le dan smrti je bilo treba še dodati. Po cele ure je predsedel ob svojem grobu ter premišljeval smrt in minljivost sveta. Kakor je živel, tako čudno je tudi umrl. Sedel je ob oknu s kratko pipo v ustih ter gledal po cesti. Tedaj je prišla po 70-letnega starčka smrt, tako nagloma, da še časa ni imel pipo iz ust djeti. Ljudje so ga videli tako sedeti celi dan, a so mislili, da je pri svoji pipici zadrževal, ter ga niso hoteli buditi.

Telefonska in brzobjavna poročila.

Dunaj 16. novembra. Danes sta se poslanc dr. Ferjančič in dr. Ploj obrnila do načelnika mladočeskega kluba dr. Pacaka in to zastran postopanja justične uprave glede ravnopravnosti na Koroškem. Upeh te intervencije je, da Čehi ne bodo samo podpirali nujnega predloga, ki se vloži v tej zadevi, nego da mu priznajo tudi prednost pred svojimi lastnimi nujnimi predlogi.

Dunaj 16. novembra. Minister Hartel se počuti mnogo bolje. Mrzllica je minila.

Dunaj 16. novembra. V Badnu je umrla vdova znamenitega politika Schuselke v visoki starosti. Bila je nekadaj sloveča pevka. Kakor se čuje, je zapustila veleznimive politiške memoire.

Brno 16. novembra. Tu je bil nemški shod, ki je zahteval ustanovitev nemške univerze za Moravsko in protestoval proti temu, da bi se na Moravskem sploh osnovala češka univerza.

Rim 16. novembra. Kralj in kraljica sta včeraj odpotovala na Angleško.

Berolin 16. novembra. Bulletin o cesarjevi bolezni pravi, da se je rana skoro zacelila in da sme cesar že šepetaje govoriti.

Poslano.*

Nova moda v Rudolfovem: Že nekaj nedelj sem opazujemo na spodnjem delu našega trga, da se postavljajo pred prodajalnami že celo ob nedeljah »štanti«. Imena dotičnih trgovcev nočemo še danes priobčiti vendar pa to storimo drugič ako se ta »prelepa moda« ne opuati. Našim trgovcem pač tega ne bi bilo treba, kajti to počenjanje ni niti »kramarsko« še manj pa podobno trgovskemu!

Več Novomeščanov.

„Slovenski Narod“
se prodaja v posameznih izvodih po 10 h v sledečih trafikah:

- Ljubljana:
- I. Bizjak, Vodmat, Bohoričeve ulice št. 10.
 - L. Blaznik, Stari trg št. 12.
 - M. Blaž, Dunajska cesta št. 14.
 - H. Dolenc, južni kolodvor.
 - M. Elsner, Kopitarjeve ulice 1.
 - M. Faviš, Spodnja Šiška pri kolodvoru.
 - H. Fuchs, Marije Terezije cesta, nasproti Kolizeja.
 - A. Kališ, Jurčičev trg št. 3.
 - A. Kanc, sv. Petra cesta št. 14.
 - I. Kos, Kolodvorske ulice št. 26.
 - lv. Kristan, Resljeva cesta 24.
 - A. Kustrin, Breg št. 6.
 - J. Kušar, sv. Petra cesta št. 52.
 - A. Mrzlikar, Sodnijske ulice št. 4.
 - M. Sever, Gosposke ulice št. 12.
 - J. Sušnik, Rimska cesta št. 18.
 - A. Svatek, Mestni trg št. 25.
 - F. Šešark, Šelenburgove ulice št. 1.
 - R. Tenente, Gradaške ulice št. 10.

Zidani most:

Mary Peterman, trafika na kolodvoru.
Št. Peter na Krasu:
A. Novak, na kolodvoru juž. želez.

Pred zajutrkom
I kosarec rogaškega Tempel-vrelca učinkuje vodo gonilno, apetit vabujoče in povspenjuje pretvor. „Styria-vrelca“ ima sicer isti, a močnejši vepoh.

Borzna poročila.
Ljubljanske
„Kreditna banka“ v Ljubljani.

Uradni kurzi dunaj. borze 16. novembra 1903.

Malobesni papirji.		Denar	Blago
4 1/2 % majeva renta		100 40	100 60
4 1/2 % srebrena renta		100 30	100 50
4 % avstr. krona renta		100 45	100 65
4 % „ sista		120 60	120 80
4 % ogrska krona		98 30	98 50
4 % „ sista		118 55	118 75
4 % posojilo dežele Kranjske		99 25	100 25
4 % posojilo mesta Spjelata		100 —	—
4 % Zadra		100 —	—
4 % bos. herc. žel. pos. 1902		100 40	101 40
4 % češka dež. banka k. o.		99 60	100 60
4 % „ „ z. o.		99 60	100 55
4 1/2 % „ zast. pis. gal. d. hip. b.		101 30	102 30
4 1/2 % „ „ post. kom. k. o. z.		—	—
10 % pr.		106 —	107 —
4 1/2 % „ zast. pis. Innerst. hr.		101 —	102 —
4 1/2 % „ „ ogt. centr.		—	—
4 1/2 % „ „ deželne hranilnice		100 25	101 25
4 1/2 % „ „ zast. pis. ogr. hip. b.		100 20	101 20
4 1/2 % „ „ obl. ogr. lokalne železnice d. dr.		—	—
4 % „ „ „ češke ind. banke		100 —	101 —
4 % „ „ „ prior. Trst-Poreč lok. žel.		100 25	101 25
4 % „ „ „ dolonjkih železnice		98 50	99 50
3 1/2 % „ „ „ juž. žel. kup. 1/2 %		96 —	96 —
4 1/2 % „ „ „ av. pos. za žel. p. o.		100 65	101 65
Sročke.			
3ročke od leta 1854		170 —	174 —
„ „ „ 1860 1/2		184 75	186 75
„ „ „ 1864		258 —	262 —
„ „ „ tizake		158 —	160 —
„ „ „ zemlj. kred. I. emisije		—	—
„ „ „ II.		289 —	293 —
„ „ „ ogrske hip. banke		—	—
„ „ „ arbarske & fra. 100 —		89 —	92 50
„ „ „ turške		146 75	147 75
Basilika		18 50	19 80
Kreditna		472 —	480 —
laomske		82 —	87 —
Krakovske		79 —	81 50
Ljubljanske		71 —	76 —
Avstr. rad. križa		57 25	54 25
Ogr.		26 65	27 65
Rudolfove		66 50	68 —
Salbarske		78 —	82 —
Danajske kom.		52 —	52 —
Delnice.			
južne železnice		86 50	90 50
Državne železnice		666 25	689 25
Avstro-ogrsk. bančne del.		1630 —	1640 —
Avstr. kreditne banke		676 —	676 —
Ogrske		739 —	740 —
Zivnostenske		261 50	263 50
Premogokop v Mostu (Brux)		700 —	703 —
Alpanske montan		397 —	393 —
Praške želez. ind. dr.		1823 —	1834 —
Sima-Murányi		470 —	471 —
Trboveljske prem. družbe		384 —	388 —
Avstr. orožne tov. družbe		382 —	386 —
Češke sladkorne družbe		146 —	148 —
Valute.			
G. šr. cekin		11 33	11 38
20 franki		19 07	19 09
30 marke		23 44	23 32
Sovoroigins		23 93	24 03
Marke		117 15	117 35
Laški bankovci		95 30	95 50
Štiblj		253 25	254 —
Donarji		4 84	5 —

Žitne cene v Budimpešti.
dne 16. novembra 1903
Termin.
Pšenica za oktober . . za 50 kg K 7.76
Rž „ oktober . . „ 60 „ „ 6.75
Koruza „ april 1904 . . „ 50 „ „ 5.27
Oves „ oktober . . „ 50 „ „ 5.53
Efektiv.
Nespremenjeno.

Umri so v Ljubljani:

Dne 10. novembra: Frančiška Hribar, premikačeva hči, 6 1/2 let, Jenkove ulice št. 8. davica.
Dne 12. novembra: Marije Podlesnik, kuharica, 63 let, Studentovske ulice št. 11 jetika.

Meteorološki poročilo.

Nov.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v t.	Vešerovi	Nebo
14.	9. zv.	737.9	3.3	sl. szahod	oblačno
15.	7. zj.	735.4	- 3.1	sl. szahod	oblačno
	2. pop.	733.9	7.9	sl. szvzh.	oblačno
16.	9. sv.	731.9	7.2	brezvetr.	dež
17.	7. zj.	731.3	- 7.2	brezvetr.	dež
	2. pop.	732.3	8.1	sl. jvzh.	oblačno

Srednja temperatura sobote in nedelje 3.9° in 6.1°. — normale: 3.9° in 3.7°. — Mokrina v 24 urah: 0.0 mm in 21.8 mm. —

Zahvala.
Povodom smrti gospoda **Karola Tambornino** juvelirja, hišnega in zemljišnega posestnika
izrekamo najudanejšo zahvalo vsem prijateljem in znancem za ljubeznivo sočutje med boleznijo, za mnogobrojno udeležbo pri pogrebu in za premnogo darovane vance.
V Ljubljani, 16. novembra 1903.
Zalujoci ostali.

Gospodična
ki je izvršila trgovski kurs želi vstopiti kot blagajničarka ali kontoristinja. Večša je slovenščine in nemščine.
Ponudbe se prosijo pod „Vrtnica“ poste restante, Ljubljana. (2992—1)

5300 stoječih hoj
od 10 do 21 col prsne visokosti mjerne, v „suhem hribu“ pol ure od železniške postaje Logatec, je na prodaj. Ponudbe sprejema do 28. t. m. **Karol Jelovšek**, posestnik na Vrhniki. (2994—1)

Mednarodna panorama.
Ljubljana, Pogačarjev trg
Razstavljena je krasna serija mesta **PARIZ.**

Izložba blaga

firme **A. PRIMOŽIČ**
v Ljubljani, na Mestnem trgu šte. 25

se prične v nedeljo, 15. novembra 1903 in traja do srede, 18. novembra 1903, kot dne otvoritve trgovine.

Izložba se bode nahajala v vseh prodajalnih prostorih spodaj in v prvem nadstropju in bo za častito p. n. občinstvo dostopna od polu 8. zjutraj do 9. zvečer.

Za častite dame posebnega ozira vreden bo oddelek 5. v I. nadstropju, kjer bode firma izlozila čipke iz Žirov (ročnega dela), ki se bodo po otvoritvi trgovine prodajale po eksportnih cenah.

„SLAVIJA“
vzajemna zavarovalna banka v Pragi.
Rezervni fond: 25,000,000 K. Izplačane odškodnine in kapitalije: 75,000,000 K.
Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovensko-narodno upravo. (36—132)
Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastnej bančni hiši v Gospodskih ulicah šte. 12.

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na dožitve in smrt z znanjujočimi se vplačili.
Vsak član ima po pretaku petih let pravico do dividende.

Zavaruje poslopja in premičnine prot požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder postaje
Dovoljuje iz čistega dobička izdatno podporo v narodne in obcnokoristne namene.

Da se nabavi perilo za ženitno balo, naj se takoj, ko se završi

Zaroka

oskrbi vse potrebno v platnu, namiznih prtih, brisalakah, šifonih, švicarskih vezeninah pri Antonu Šarc-u, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 8, nasproti hotelu „Lloyd“. Znano najboljšje blago in najnižje cena. (2948-2)

Nekaj stanovanj

odda se za 1. februar leta 1904 v novi stavbi

„Národne Tiskarne“ v Knafovih ulicah.

Pojasnila daje Jos. Lavrenčič, upravni član v „Národni Tiskarni“ ali pa na Dunajski cesti 31 (pisarna mest. užit. zakupa).

Ščiti za krste

da se iste v grobu ne stlačijo, najcenejše in najpopolnejše nadomestilo za zidano grobnico.

Vis. c. kr. ministrstvo notr. zadev jih je odobrilo in dopustilo, da se smejo uporabljati po vseh glavnih mestih. (2991-1)

Posebno se priporočajo z ozirom na bližnjo otvoritev novega pokopališča in s tem zvezana prenašanja nanj.

V zalogi jih ima:
pogrebni zavod Frana Doberleta v Ljubljani.

„Zajc“ se je preselil in se nahaja na Rimski cesti št. 24, to je vogal Rimske, Bleiweisove in Tržaške ceste.

V novi prostorni in moderno opremljeni restavraciji pri „Zajcu“ na Rimski cesti št. 24 se točijo priznana najboljša stara in nova vina iz raznih najplemenitejših pokrajin v ceni od 32 do 80 kr. liter.

Kedor je torej prijatelj zdrave in naravne vinske kapljice, vedno svežega piva ter okusnih jedil, ta naj pride in vstreženo mu bo!

Za obilni obisk uljudno prosim z odličnim spoštovanjem

Avguštin Zajec, restavrater.

(2767-5)

Sukneno blago.

za vse potrebe se prodaja v vsaki kakovosti in največji izberbi najceneje pri

J. GROBELNIK-U

Ljubljana

Pred škofijo I. — Mestni trg 20.

Sukneni ostanki po zelo nizki ceni.

Vzorci se pošiljajo na vse strani brezplačno.

(2948-17)

Rokodelci in obrtniki ki se hočejo izobraziti za **izvarjene agente** dobijo brezplačno pojasnilo in obnem zastopstvo. Ponudbe pod M. J. 3304 na G. L. Daube & Co., Frankfurt a.M. 2930-5

Brinjevo olje

kupi Janko Ev. Sirc v Kranju. 2935-3

Za novo trgovino z mešanim blagom v večjem kraju na deželi iščem **trgovskega pomočnika in učenca.**

Naslov pove iz prijaznosti upravnništvo »Slov. Narodca« (2959-3)

Stanovanje

z eno sobo, kabinetom, kuhinjo in drvarnico, se odda za 1. februar 1904 na **Ambroževem trgu št. 24.** Istotam se odda vrt v najem. (2942-3)

Alojzij Luznik

na Vrhniki pri Ljubljani preskrbuje **dobro harmonije domačega in ameriškega sestava**, kakor tudi **gasovirje, pišaline in pisalne stroje.** — Daje se tudi na obroke. Ceniki na zahtevanje 28 brezplačno. 1294

Izvrstna fina (11-262)

vina v buteljah

se dobé v trgovini **Edmund Kavčič** Ljubljana, Prešernove ulice.

Garantirano dobro vino in žganje

podvrženo pregledu kemijske preskuševalne postaje na Dunaju, dobiva se pri 2996-19

bratih Giacconi & Co. Vis (Zissa) v Dalmaciji.

Hôtel

v Narodnem domu v Radečah

se vsled presejitve gostilničarja v Ljubljano odda ped jako ugodnimi pogoji **na račun ali v najem s 15. decembrom 1903.** Več se izve pri **Okrajni posojilnici v Radečah.** (2950-3)

G. PICCOLI

lekarna v Ljubljani dvorni dobavitelj Nj. Svetosti papeža

priporoča naslednje izdelke svojega kemijsko-farmaceutičnega laboratorija, ki se izgotavljajo kot sicer vel drugi medikamenti z največjo skrbnostjo in anažnostjo.

Piccolleva železna tinktura krepi želedec, vzbuja veselje do jedi, pospešuje prebavo in odprte ter je posebno učinkujoča pri zaprtju. 1 steklenica 20 vin. (1372-38)

Piccolleva železnata vino se uporablja pri malokrvnih, nervoznih in slabotnih osebah z najboljšim vspehom. Poliliterska steklenica 2 K

Piccollevi sirupi iz malin ali tamarinde dajo z vodo pomešani izvrstno in zdravo pijačo. Kilogramaska steklenica, pasteurizovana K 1-30.

Zunanja naročila po poštne povzetju. P. n. odjemalci si lahko ogledajo naš znameniti laboratorij.

Edvard Tavčar

Dinca Tavčar rojena **Blumauer**

sež poročena.

Ljubljana, dne 14. novembra 1903. (2999)

Razpis natečaja.

Na **dvorazredni ljudski šoli v Libojah**, III. krajevni razred, se bo o Veliki noči 1904 popolnilo

mesto učitelja ozir. učiteljice.

Pravilno opremljene prošnje naj se postavnim službenim potom vložijo do **dne 15. grudna 1903** pri dotičnem krajnem šolskem svetu. Celje, dne 10. novembra 1903.

On: Oj zdej, oj zdej, pa nikdar več Veselje moje preč je preč!
Ona: No, kaj pa zopet ta pesem pomeni?
On: To, da ni več **Cvekovega brinovca** pri hiši!
Ona: Oh, ta salamenski Cvekov brinovec, no, dober je, to je res. — Ivan, prinesite hitro eno originalno steklenico **Cvek-ovega brinovca!**

Razpis učiteljske službe.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani razpisuje **ново učiteljsko mesto**

ki se podeli moški učiteljski moči, katera bo v prvi vrsti nameščala obolele in zadržane učitelje in učiteljice mestnega šolskega okraja.

Pravilno opremljene prošnje je predlagati uradnim potom pri c. kr. mestnem šolskem svetu v Ljubljani najkasneje do **dne 10. decembra t. l.**

Na zakasnele in nedostadne prošnje se ne bo oziralo. C. kr. mestni šolski svet ljubljanski dne 10. novembra 1903.

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

C. kr. ravnateljstvo drž. železnice v Beljaku. **Izvod iz voznega reda.**

veljaven od dne 1. oktobra 1903. leta.

Ódohod iz Ljubljane juž. kol. Proga čez Trbiž. Ob 12. uri 24 m ponoči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno, čez Selzthal v Aussee, Solnograd, čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m zjutraj osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj, čez Selzthal v Solnograd, Inomost, čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m dopoldne osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 3. uri 56 m popoldne osonni vlak v Trbiž, Smohor, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Monakovo, Ljubno, čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curib, Genevo, Pariz, čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejovice, Pizen, Marijine vare, Heb, Francove vare, Karlove vare, Prago (direktni voz I in II. razr.), Lipsko, na Dunaj čez Amstetten. — Ob 10. uri ponoči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo. (Direktni vozovi I. in II. razreda Trst Monakovo.) — Proga v Novo mesto in v Kočevje. Osonni vlaki: Ob 7. uri 17 m zjutraj v Novomestu, Straža, Toplice, Kočevje, ob 1. uri 5 m popoldne istotako, ob 7. uri 8 m zvečer v Novo mesto, Kočevje. Prihod v Ljubljane juž. kol. Proga iz Trbiža. Ob 3. uri 25 m zjutraj osonni vlak z Dunaja čez Amstetten, Monakovo, Inomost, Franzensfeste, Solnograd, Linc, Steyr, Isl, Aussee, Ljubno, Celovec, Beljak (direktni vozovi I. in II. razreda Monakovo-Trst). — Ob 7. uri 12 m zjutraj osonni vlak iz Trbiža. — Ob 11. uri 16 m dopoldne osonni vlak z Dunaja čez Amstetten, Lipsko, Prago (direktni vozovi I in II. razr.), Francove vare, Karlove vare, Heb, Marijine vare, Pizen, Budejovice, Solnograd, Linc, Steyr, Pariz, Genevo, Curib, Bregenc, Inomost, Zell ob jezeru, Lend-Gastein, Ljubno, Celovec, St. Mohor, Pontabel. — Ob 4. uri 44 m popoldne osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Monakovega, Inomosta, Franzensfesta, Pontabla. — Ob 8. uri 51 m zvečer osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Beljaka, Smohora, Celovca, Pontabla čez Selzthal iz Inomosta v Solnograd. — Proga iz Novega mesta in Kočevja. Osonni vlaki: Ob 8. uri 44 m zj. iz Novega mesta in Kočevja, ob 2. uri 32 m popoldne iz Straže, Toplice, Novega mesta Kočevja in ob 8. uri 35 m zvečer istotako. — Ódohod iz Ljubljane drž. kol. v Zamanik Mešani vlaki: Ob 7. uri 28 m zjutraj, ob 2. uri 5 m popoldne, ob 7. uri 10 m in ob 10. uri 45 m ponoči samo ob nedeljah in praznikih, samo oktobra. — Prihod v Ljubljane drž. kol. iz Sazanaka. Mešani vlaki: Ob 6. uri 49 m zjutraj, ob 11. uri 6 m dopoldne, ob 6. uri 10 m in ob 9. uri 55 m zvečer samo ob nedeljah in praznikih in samo v oktobru — Čas pri- in odhoda je označen po srednjeevropskem času, ki je za 2 min. pred krajevnim časom v Ljubljani. (4719)

Prva tovarna za klobase **Dunajskem Novem mestu**

Maks Schief v Neunkirchuu pri (Wiener Neustadt)

priporoča vsak dan sveže izdelane (2968-4)

frankfurterice z Dun. Novega mesta, par 9 kr.

hrenove in cervelatne klobasice ter avgsburgerice 5 kr.

Za hotelirje in gostilničarje prednostne cene.

12 parov frankfurteric z Dunaj. Novega mesta 1 gld.

brez stroškov dostavljenih na dom,

le pri edinem založniku za Ljubljano

J. C. Praunseiss

trgovina z delikatesami, Mestni trg.